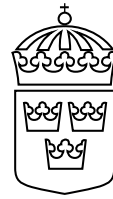

Regeringens proposition

2020/21:199

Avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan

Prop.
2020/21:199

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 27 maj 2021

Stefan Löfven

Ardalan Shekarabi
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner avtalet om social trygghet av den 11 april 2019 mellan Sverige och Japan. Avtalet innehåller bestämmelser som samordnar de båda ländernas lagstiftning om ålders-, efterlevande- och invaliditetspension (för svensk del sjuk- och aktivitetsersättning). Vidare föreslås att avtalet ska införlivas i svensk rätt genom en särskild lag.

Avtalet innebär endast begränsade nya åtaganden för svenskt vidkommande. Lagen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan.....	4
3	Ärendet och dess beredning	30
4	Avtalets innehåll	30
4.1	Allmänt om avtalet	30
4.2	Den japanska socialförsäkringen	32
4.2.1	Övergripande om den japanska socialförsäkringen	32
4.2.2	Den nationella pensionen	33
4.2.3	Pensionsförsäkring för anställda.....	35
4.2.4	Bosättning.....	36
4.2.5	Frivillig försäkring	36
4.2.6	Utsändning	37
4.2.7	Utbetalning av japanska pensionsförmåner utomlands	37
4.3	Avtalets innehåll.....	37
5	Avtalets konsekvenser	50
5.1	Konsekvenser för individen.....	50
5.2	Konsekvenser för arbetsgivare	51
5.3	Ekonomiska konsekvenser för offentlig sektor	51
5.4	Konsekvenser för myndigheter.....	52
6	Sveriges tillträde till avtalet	52
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 maj 2021	54

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2020/21:199

Regeringens förslag:

1. Riksdagen godkänner avtalet om social trygghet av den 11 april 2019 mellan Sverige och Japan (avsnitt 6).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan.

Förslag till lag om avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Det avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan som undertecknades i Stockholm den 11 april 2019 ska gälla som lag här i landet. Avtalets innehåll framgår av en bilaga till denna lag.

2 § Vid tillämpning av avtalet ska avgiften för sjukersättning och aktivitetsersättning bestämmas till den procentsats av sjukförsäkringsavgiften enligt socialavgiftslagen (2000:980) som beräknas motsvara den andel av denna avgift som finansierar sjukersättning och aktivitetsersättning.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

**AVTAL MELLAN
KONUNGARIKET
SVERIGE OCH JAPAN
OM SOCIAL TRYGGHET**

Konungariket Sveriges (nedan kallat Sverige) regering och Japans regering, som önskar reglera sina inbördes relationer inom området för social trygghet, har kommit överens om följande.

**AVDELNING I
ALLMÄNNA
BESTÄMMELSER**

Artikel 1

Definitioner

1. I detta avtal avses med

a) *en avtalslutande stat* och *den andra avtalslutande staten*: Sverige eller Japan, beroende på sammanhanget,

b) *medborgare*:
för Sveriges del,
en svensk medborgare i enlighet med svensk lagstiftning om medborgarskap och,
för Japans del,
en japansk medborgare i enlighet med japansk lagstiftning om medborgarskap,

c) *lagstiftning*:
för Sveriges del,
de svenska lagar och andra bestämmelser som anges i artikel 2.1 b samt,

**AGREEMENT
BETWEEN THE
KINGDOM OF SWEDEN
AND JAPAN ON
SOCIAL SECURITY**

The Government of the Kingdom of Sweden (hereinafter referred to as “Sweden”) and the Government of Japan,

Being desirous of regulating their mutual relations in the field of social security,

Have agreed as follows:

**PART I
GENERAL PROVISIONS**

Article 1

Definitions

1. For the purpose of this Agreement,

(a) The terms “a Contracting State” and “the other Contracting State” mean Sweden or Japan, as the context requires;

(b) The term “national” means,
as regards Sweden,
a Swedish national within the meaning of the law on nationality of Sweden,
as regards Japan,
a Japanese national within the meaning of the law on nationality of Japan;

(c) The term “legislation” means,
as regards Sweden,
the laws and regulations of Sweden specified in paragraph 1(b) of Article 2,

för Japans del,
de japanska lagar och andra bestämmelser som berör de japanska pensionssystem som anges i artikel 2.1 a,

d) *behörig myndighet:*

för Sveriges del,
Sveriges regering eller någon av de myndigheter som regeringen utser samt,
för Japans del,
de statliga organisationer som har behörighet att förvalta de japanska pensionssystem som anges i artikel 2.1 a,

e) *behörig institution:*

för Sveriges del,
de myndigheter som ansvarar för tillämpningen av den lagstiftning som anges i artikel 2.1 b samt,

för Japans del,
de försäkringsinstitutioner, eller sammanslutningar av försäkringsinstitutioner, som ansvarar för tillämpningen av de japanska pensionssystem som anges i artikel 2.1 a,

f) *försäkringsperiod:*

för Sveriges del,
en period med avgifter, försäkring eller bosättning som beaktas för att förvärva rätt till en förmån enligt svensk lagstiftning samt,

för Japans del,
en period med avgifter enligt japansk lagstiftning och varje annan period som beaktas för att fastställa rätten till förmåner enligt den lagstiftningen, vilket emellertid inte omfattar perioder som ska beaktas för att fastställa rätten till förmåner enligt den lagstiftningen inom ramen för andra avtal om

as regards Japan,
the laws and regulations of Japan concerning the Japanese pension systems specified in paragraph 1(a) of Article 2;

(d) The term “competent authority” means,
as regards Sweden,
the Government of Sweden or any of the authorities nominated by the Government,
as regards Japan,
any of the Governmental organizations competent for the Japanese pension systems specified in paragraph 1(a) of Article 2;

(e) The term “competent institution” means,
as regards Sweden,
any of the authorities responsible for the implementation of the legislation specified in paragraph 1(b) of Article 2,
as regards Japan,
any of the insurance institutions, or any association thereof, responsible for the implementation of the Japanese pension systems specified in paragraph 1(a) of Article 2;

(f) The term “period of coverage” means,
as regards Sweden,
a period of contributions, insurance or residence used to acquire the right to a benefit under the legislation of Sweden,
as regards Japan,
a period of contributions under the legislation of Japan and any other period taken into account under that legislation for establishing entitlement to benefits, however, a period which shall be taken into account, for the purpose of establishing entitlement to benefits under that

social trygghet som är jämförbara med detta avtal,

g) *förmån*: en pension eller annan kontantförmån enligt en avtalslutande stats lagstiftning.

2. Varje ord och uttryck som inte definieras i detta avtal ska ges den innebörd som det har i den tillämpliga lagstiftningen.

Artikel 2

Omfattning

1. Detta avtal ska gälla för följande:

a) För Japans del, de japanska pensionssystemen för

i) den nationella pensionen (med undantag av den nationella pensionsfonden), och

ii) pensionsförsäkringen för anställda (med undantag av pensionsfonden för anställda).

I detta avtal ska emellertid den nationella pensionen inte omfatta ålderspension i form av välfärdspension eller andra omställnings- eller tilläggspensioner som betalas ut i välfärdssyfte och som helt eller delvis finansieras av nationella budgetära medel; och

b) För Sveriges del, lagstiftningen om

i) sjukersättning och aktivitetserättning,

ii) inkomstgrundade ålderspensioner och garantipensioner, och

iii) efterlevandepensioner och efterlevandestöd, och

legislation, pursuant to other agreements on social security comparable with this Agreement shall not be included;

(g) The term “benefit” means a pension or any other cash benefit under the legislation of a Contracting State.

2. For the purpose of this Agreement, any term not defined in this Agreement shall have the meaning assigned to it under the applicable legislation.

Article 2

Matters Covered

1. This Agreement shall apply,

(a) as regards Japan, to the following Japanese pension systems:

(i) the National Pension (except the National Pension Fund); and

(ii) the Employees’ Pension Insurance (except the Employees’ Pension Fund);

However, for the purpose of this Agreement, the National Pension shall not include the Old Age Welfare Pension or any other pensions which are granted on a transitional or complementary basis for the purpose of welfare and which are payable wholly or mainly out of national budgetary resources; and

(b) as regards Sweden, to the legislation on:

(i) sickness compensation and activity compensation;

(ii) income-based old-age pensions and guarantee pensions;

(iii) survivor’s pensions and surviving children’s allowance; and

iv) socialavgifter med avseende på den lagstiftning som avses i led i–iii i denna punkt.

(iv) social security contributions as regards the legislation referred to in (i) to (iii) of this paragraph.

2. Detta avtal ska också tillämpas på alla ändringar av de båda avtalslutande staternas lagstiftning såvida de inte på ett betydande sätt ändrar den omfattning som de system som regleras eller tillämpas i denna lagstiftning hade innan dessa ändringar gjordes.

2. This Agreement shall also apply to all amendments to the legislations of both Contracting States insofar as they do not modify substantially the scope of the systems regulated or implemented by those prior to such amendments.

Artikel 3

Personer som omfattas av avtalet

Detta avtal ska tillämpas på varje person som omfattas av eller har omfattats av lagstiftningen i en avtalslutande stat och andra personer som härleder rättigheter från en sådan person.

Article 3

Persons Covered

This Agreement shall apply to a person who is or has been subject to the legislation of a Contracting State and other persons who derive rights from such person.

Artikel 4

Likabehandling

Om inte annat följer av detta avtal ska de personer som avses i artikel 3, och som har ordinarie hemvist inom en avtalslutande stats territorium, likställas med den avtalslutande statens egna medborgare vid tillämpning av den avtalslutande statens lagstiftning.

Article 4

Equality of Treatment

Unless otherwise provided in this Agreement, the persons specified in Article 3, who ordinarily reside in the territory of a Contracting State, shall receive equal treatment with nationals of that Contracting State in the application of the legislation of that Contracting State.

Detta ska dock inte påverka bestämmelserna om kompletterande perioder för japanska medborgare på grundval av ordinarie hemvist utanför japanskt territorium enligt japansk lagstiftning.

However, the foregoing shall not affect the provisions on complementary periods for Japanese nationals on the basis of ordinary residence outside the territory of Japan under the legislation of Japan.

Artikel 5

Utbetalning av förmåner utomlands

1. Om inte annat anges i detta avtal ska bestämmelser i en avtalslutande stats lagstiftning som begränsar rätten till eller

Article 5

Payment of Benefits Abroad

1. Unless otherwise provided in this Agreement, any provision of the legislation of a Contracting State which restricts

utbetalningen av förmåner enbart på grund av att personen har sin ordinarie hemvist utanför den avtalsslutande statens territorium inte gälla personer som har sin ordinarie hemvist inom den andra avtalsslutande statens territorium.

entitlement to or payment of benefits solely because the person ordinarily resides outside the territory of that Contracting State shall not be applicable to persons who ordinarily reside in the territory of the other Contracting State.

a) För Japans del

ska ovanstående inte påverka bestämmelserna i japansk lagstiftning som föreskriver att en person som har fyllt 60 men ännu inte har fyllt 65 vid datumet för den första läkarundersökningen eller vid dödsfallet ska ha sin ordinarie hemvist inom japanskt territorium för att erhålla rätt till grundpension i form av invaliditetspension eller grundpension i form av efterlevandepension.

However,

(a) as regards Japan,

the foregoing shall not affect the provisions of the legislation of Japan which require a person who is aged 60 or over but under 65 on the date of the first medical examination or of the death to reside ordinarily in the territory of Japan for the acquisition of entitlement to the Disability Basic Pension or the Survivors' Basic Pension.

b) För Sveriges del

ska ovanstående inte gälla för följande förmåner:

(b) as regards Sweden,

the foregoing shall not apply to the following benefits;

i) sjukersättning i form av garantiersättning eller aktivitetsersättning i form av garantiersättning samt

(i) sickness compensation in the form of guarantee compensation or activity compensation in the form of guarantee compensation; and

ii) garantipensioner och efterlevandestöd.

(ii) guarantee pensions and surviving children's allowance.

2. En förmån enligt en avtalsslutande stats lagstiftning som ska betalas ut till en person som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i den andra avtalsslutande staten, samt andra personer som härleder rättigheter från en sådan person, ska betalas ut när denna person eller dessa personer har sin ordinarie hemvist i ett tredje land under samma villkor som den skulle betalas ut till en medborgare i den första avtalsslutande staten som har sin ordinarie hemvist i den tredje staten.

2. A benefit under the legislation of a Contracting State which is payable to a person who is or has been subject to the legislation of the other Contracting State, as well as other persons who derive rights from such person, shall be paid when that person or those persons ordinarily reside in the territory of a third state under the same conditions as it would be paid to a national of the first Contracting State who ordinarily resides in the territory of that third state.

AVDELNING II

BESTÄMMELSER OM TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING

Artikel 6

Allmän bestämmelse

Om inte annat följer av detta avtal ska en anställd eller en egenföretagare som arbetar inom en avtalsslutande stats territorium, när det gäller den anställningen eller det arbetet som egenföretagare, enbart omfattas av lagstiftningen i den avtalsslutande staten.

Artikel 7

Särskilda bestämmelser

1. När en person som omfattas av en avtalsslutande stats lagstiftning och är anställd inom den avtalsslutande statens territorium av en arbetsgivare som har sin verksamhet inom detta territorium sänds ut av arbetsgivaren, antingen från detta territorium eller från en tredje stats territorium, för att arbeta för den arbetsgivarens räkning inom den andra avtalsslutande statens territorium, ska den anställde fortfarande omfattas enbart av den första avtalsslutande statens lagstiftning, som om den anställde arbetade inom den första avtalsslutande statens territorium, förutsatt att utsändningsperioden inte väntas överstiga fem år. Den utsändning som avses i denna punkt omfattar även fall där en person sänds ut av en arbetsgivare inom en avtalsslutande stats territorium till en relaterad arbetsgivare inom den andra avtalsslutande statens territorium.

2. När en person som omfattas av en avtalsslutande stats lagstiftning

PART II

PROVISIONS CONCERNING THE APPLICABLE LEGISLATION

Article 6

General Provision

Unless otherwise provided in this Agreement, a person who works as an employee or a self-employed person in the territory of a Contracting State shall, with respect to that employment or self-employment, be subject only to the legislation of that Contracting State.

Article 7

Special Provisions

1. Where a person who is covered under the legislation of a Contracting State and employed in the territory of that Contracting State by an employer with a place of business in that territory is sent by that employer, either from that territory or from a territory of a third state, to work for that employer in the territory of the other Contracting State, the employee shall remain subject only to the legislation of the first Contracting State as if that employee were working in the territory of the first Contracting State, provided that the period of such detachment is not expected to exceed five years. The detachment referred to in this paragraph includes the cases where a person who is sent by an employer in the territory of one Contracting State to a related employer in the territory of the other Contracting State.

2. Where a person who is covered under the legislation of a

och som vanligtvis arbetar som egenföretagare inom den avtalslutande statens territorium tillfälligt arbetar som egenföretagare inom den andra avtalslutande statens territorium, ska denna person fortfarande omfattas enbart av den förstnämnda avtalslutande statens lagstiftning, som om personen arbetade inom den första avtalslutande statens territorium, förutsatt att arbetet som egenföretagare inom den andra avtalslutande statens territorium inte väntas överstiga fem år.

Artikel 8

Anställda på havsgående fartyg eller flygplan

1. En person som arbetar som anställd på ett havsgående fartyg som för en av de avtalslutande staternas flagg ska, när det gäller den anställningen, endast omfattas av lagstiftningen i den avtalslutande stat inom vars territorium arbetsgivaren har sitt säte.

2. En person som arbetar som anställd på ett flygplan i internationell trafik ska, när det gäller den anställningen, endast omfattas av lagstiftningen i den avtalslutande stat inom vars territorium arbetsgivaren har sitt säte.

Artikel 9

Personer som tillhör diplomatiska beskickningar och konsulat samt statligt anställda

1. Detta avtal ska inte påverka bestämmelserna i Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser av den 18 april 1961 eller Wienkonventionen om konsulära förbindelser av den 24 april 1963.

Contracting State and who ordinarily works as a self-employed person in the territory of that Contracting State, works temporarily as a self-employed person in the territory of the other Contracting State, that person shall remain subject only to the legislation of the first Contracting State as if that person were working in the territory of the first Contracting State, provided that the period of the self-employed activity in the territory of the other Contracting State is not expected to exceed five years.

Article 8

Employees on Board a Sea-Going Vessel or on an Aircraft

1. A person who works as an employee on board a sea-going vessel flying the flag of either Contracting State shall, with respect to that employment, be subject only to the legislation of the Contracting State in whose territory the employer is located.

2. A person who works as an employee on an aircraft in international traffic shall, with respect to that employment, be subject only to the legislation of the Contracting State in whose territory the employer is located.

Article 9

Members of Diplomatic Missions, Members of Consular Posts and Civil Servants

1. This Agreement shall not affect the provisions of the Vienna Convention on Diplomatic Relations of April 18, 1961, or the Vienna Convention on Consular Relations of April 24, 1963.

2. a) Med förbehåll för punkt 1 i denna artikel ska en japansk statligt anställd eller en person som behandlas som sådan enligt japansk lagstiftning och som sänds ut för att arbeta inom svenskt territorium, när det gäller den anställningen, endast omfattas av japansk lagstiftning som om personen arbetade inom japanskt territorium.

b) Med förbehåll för punkt 1 i denna artikel ska en person som är statligt anställd i Sverige och som inom ramen för den anställningen sänds ut för att arbeta inom japanskt territorium, när det gäller den anställningen, endast omfattas av svensk lagstiftning som om personen arbetade inom svenskt territorium.

Artikel 10

Undantag från artiklarna 6-9

På begäran av en anställd och en arbetsgivare eller en egenföretagare kan de båda avtalsslutande staternas behöriga myndigheter eller behöriga institutioner komma överens om att bevilja ett undantag från artiklarna 6-9 om det gynnar särskilda personer eller kategorier av personer, förutsatt att dessa personer eller kategorier av personer omfattas av en av de avtalsslutande staternas lagstiftning.

Artikel 11

Medföljande make och barn

1. a) Medföljande make och barn under 18 år till en person som arbetar inom japanskt territorium och som omfattas av svensk lagstiftning i enlighet med artikel 7,

2. (a) Subject to paragraph 1 of this Article, where any civil servant of Japan or any person treated as such under the legislation of Japan is sent to work in the territory of Sweden, that person shall, with respect to that employment, be subject only to the legislation of Japan as if that person were working in the territory of Japan.

(b) Subject to paragraph 1 of this Article, where any person who is engaged in government employment for Sweden is sent to work as part of that employment in the territory of Japan, that person shall, with respect to that employment, be subject only to the legislation of Sweden as if that person were working in the territory of Sweden.

Article 10

Exceptions to Articles 6 to 9

At the request of an employee and an employer or a self-employed person, the competent authorities or the competent institutions of both Contracting States may agree to grant an exception to Articles 6 to 9 in the interest of particular persons or categories of persons, provided that such persons or categories of persons shall be subject to the legislation of one of the Contracting States.

Article 11

Spouse and Children coming with the person who works

1. (a) The spouse or children under the age of 18 of a person coming with the person who works in the territory of Japan and who is subject to the legislation of Sweden in accordance

artikel 9.2 b eller artikel 10 ska omfattas av svensk lagstiftning såvida de inte själva är anställda eller arbetar som egenföretagare inom japanskt territorium.

b) Under den tid som en person arbetar inom japanskt territorium och omfattas av svensk lagstiftning i enlighet med artikel 7, artikel 9.2 b eller artikel 10, ska medföljande make och barn undantas från japansk lagstiftning avseende det japanska pensionssystem som anges i artikel 2.1 a i, förutsatt att de krav som fastställts i japansk lagstiftning om tillämpningen av avtal om social trygghet är uppfyllda. Om maken eller barnen så begär ska ovanstående inte gälla.

2. Medföljande make och barn till en person som arbetar inom svenskt territorium och som omfattas av japansk lagstiftning i enlighet med artikel 7, artikel 9.2 a eller artikel 10 ska inte omfattas av svensk lagstiftning såvida de inte själva är anställda eller arbetar som egenföretagare inom svenskt territorium.

Artikel 12

Obligatorisk försäkring

Artiklarna 6–8, artikel 9.2 och artikel 11 ska endast tillämpas vid obligatorisk omfattning enligt vardera avtalsslutande stats lagstiftning.

with Article 7, paragraph 2(b) of Article 9 or Article 10, shall be subject to the legislation of Sweden unless they are themselves employed or self-employed in the territory of Japan.

(b) While a person works in the territory of Japan and is subject to the legislation of Sweden in accordance with Article 7, paragraph 2(b) of Article 9 or Article 10, the spouse or children coming with that person shall be exempted from the legislation of Japan concerning the Japanese pension system specified in paragraph 1(a)(i) of Article 2, provided that the requirements specified in the legislation of Japan concerning the enforcement of the agreements on social security are fulfilled. However, when those spouse or children so request, the foregoing shall not apply.

2. The spouse or children coming with the person who works in the territory of Sweden and who is subject to the legislation of Japan in accordance with Article 7, paragraph 2(a) of Article 9 or Article 10, shall not be subject to the legislation of Sweden unless they are themselves employed or self-employed in the territory of Sweden.

Article 12

Compulsory Coverage

Articles 6 to 8, paragraph 2 of Article 9 and Article 11 shall apply only to compulsory coverage under the legislation of each Contracting State.

AVDELNING III
BESTÄMMELSER OM
FÖRMÅNER

Kapitel 1

Allmän bestämmelse

Artikel 13

Sammanläggning

Om en person inte har tillräckligt med försäkringsperioder för att uppfylla kraven för rätt till förmån enligt en avtalsslutande stats lagstiftning ska den behöriga institutionen i den avtalsslutande staten beakta försäkringsperioder som fullgjorts enligt den andra avtalsslutande statens lagstiftning, med syftet att personen ska förvärva rätten till en förmån, förutsatt att dessa perioder inte sammanfaller med de försäkringsperioder som fullgjorts enligt den första avtalsslutande statens lagstiftning.

Vid beaktande av försäkringsperioder enligt den andra statens lagstiftning ska försäkringsperioder som erkänns enligt den statens lagstiftning enbart på grundval av bosättning inom den avtalsslutande statens territorium inte beaktas.

Kapitel 2

Bestämmelser om japanska förmåner

Artikel 14

Särskilda bestämmelser om sammanläggning

1. Artikel 13 ska inte gälla engångsutbetalningar enligt de

PART III
PROVISIONS
CONCERNING
BENEFITS

Chapter 1

Common Provision

Article 13

Totalization

Where a person does not have sufficient periods of coverage to fulfill the requirement for entitlement to benefits under the legislation of a Contracting State, the competent institution of that Contracting State shall take into account, for the purpose of establishing entitlement to those benefits, the periods of coverage completed under the legislation of the other Contracting State insofar as they do not coincide with the periods of coverage completed under the legislation of the first Contracting State.

However, in taking into account the periods of coverage under the legislation of the other Contracting State, the periods of coverage which are credited under the legislation of that Contracting State solely on the basis of residence in the territory of that Contracting State shall not be taken into account.

Chapter 2

Provisions concerning Japanese Benefits

Article 14

Special Provisions concerning Totalization

1. Article 13 shall not apply to lump-sum payments under the

japanska pensionssystem som anges i artikel 2.1 a på grund av dödsfall eller utträde.

Japanese pension systems specified in paragraph 1(a) of Article 2 on account of death or withdrawal.

2. Vid tillämpning av artikel 13 ska försäkringsperioder enligt svensk lagstiftning beaktas som förmånsgrundande perioder enligt pensionsförsäkringen för anställda och som motsvarande försäkringsperioder enligt den nationella pensionen.

2. In applying Article 13, the periods of coverage under the legislation of Sweden shall be taken into account as periods of coverage under the Employees' Pension Insurance and as corresponding periods of coverage under the National Pension.

3. Vid tillämpning av artikel 13 ska de behöriga institutionerna i Japan under varje kalenderår erkänna försäkringsperioder motsvarande tolv månader för en försäkringsperiod på ett år enligt svensk lagstiftning som har intygats som sådan av den behöriga institutionen i Sverige. Försäkringsperioder som ska erkännas av de behöriga institutionerna i Japan ska inte inkludera månader som redan har erkänts som försäkringsperioder enligt japansk lagstiftning. Det sammanlagda antalet månader av försäkringsperioder som ska erkännas enligt bestämmelserna i denna punkt och de månader som redan har erkänts som försäkringsperioder enligt japansk lagstiftning ska inte överskrida tolv månader under ett kalenderår.

3. In applying Article 13, the competent institutions of Japan shall credit, in each calendar year, twelve months of periods of coverage for a period of coverage of a year under the legislation of Sweden and certified as such by the competent institution of Sweden. Periods of coverage to be credited by the competent institutions of Japan shall not include months that are already credited as periods of coverage under the legislation of Japan. The total number of months of periods of coverage to be credited under the provision of this paragraph and the months that are already credited as periods of coverage under the legislation of Japan shall not exceed twelve in a calendar year.

Artikel 15

Särskilda bestämmelser om invaliditetsförmåner och efterlevandeförmåner

När det enligt japansk lagstiftning krävs att datumet för den första läkarundersökningen eller dödsfallet infaller under specifika försäkringsperioder för att rätt till invaliditetsförmåner eller efterlevandeförmåner ska föreligga (med undantag för engångsutbetalningar enligt de japanska pensionssystem

Article 15

Special Provisions concerning Disability Benefits and Survivors' Benefits

Where the legislation of Japan requires for entitlement to disability benefits or survivors' benefits (except lump-sum payments under the Japanese pension systems specified in paragraph 1(a) of Article 2 on account of death) that the date of the first medical examination or

som anges i artikel 2.1 a i fråga om dödsfall), ska detta krav anses vara uppfyllt i fråga om förvärvande av rätt till dessa förmåner om detta datum infaller inom försäkringsperioderna enligt svensk lagstiftning.

Om rätt till invaliditetsförmåner eller efterlevandeförmåner (med undantag för engångsutbetalningar enligt de japanska pensionsystem som anges i artikel 2.1 a på grund av dödsfall) enligt den nationella pensionen fastställs utan tillämpning av denna artikel, ska denna artikel inte tillämpas i syfte att förvärva rätt till invaliditetsförmåner eller efterlevandeförmåner (med undantag för engångsutbetalningar enligt de japanska pensionsystem som anges i artikel 2.1 a i fråga om dödsfall) baserat på samma försäkringshändelse enligt pensionsförsäkringen för anställda.

Artikel 16

Beräkning av förmånsbelopp

1. När rätt till en japansk förmån har fastställts med stöd av artikel 13 eller artikel 15 ska den behöriga institutionen i Japan beräkna förmånsbeloppet i enlighet med japansk lagstiftning, med förbehåll för punkterna 2–4 i denna artikel.

2. När det gäller grundpension i form av invaliditetspension och andra förmåner vilkas belopp är en fast summa oavsett försäkringsgrundande period ska, om kraven för att erhålla sådana förmåner har uppfyllts med stöd av artikel 13 eller artikel 15, det beviljade

of death lies within specified periods of coverage, this requirement shall be deemed to be fulfilled for the purpose of establishing entitlement to those benefits if such a date lies within the periods of coverage under the legislation of Sweden.

However, if entitlement to disability benefits or survivors' benefits (except lump-sum payments under the Japanese pension systems specified in paragraph 1(a) of Article 2 on account of death) under the National Pension is established without applying this Article, this Article shall not be applied for the purpose of establishing entitlement to disability benefits or survivors' benefits (except lump-sum payments under the Japanese pension systems specified in paragraph 1(a) of Article 2 on account of death) based on the same insured event under the Employees' Pension Insurance.

Article 16

Calculation of the Amount of Benefits

1. Where entitlement to a Japanese benefit is established by virtue of Article 13 or Article 15, the competent institution of Japan shall calculate the amount of that benefit in accordance with the legislation of Japan, subject to paragraphs 2 to 4 of this Article.

2. With regard to the Disability Basic Pension and other benefits, the amount of which is a fixed sum granted regardless of the period of coverage, if the requirements for receiving such benefits are fulfilled by virtue of Article 13 or Article 15, the

beloppet beräknas proportionerligt utifrån summan av avgiftsperioder och premiebefriade perioder enligt det pensionssystem från vilka sådana förmåner betalas ut, i förhållande till summan av dessa avgiftsperioder, dessa premiebefriade perioder och de försäkringsperioderna enligt svensk lagstiftning.

amount to be granted shall be calculated according to the proportion of the sum of the periods of contribution and the premium-exempted periods under the pension system from which such benefits will be paid to the sum of those periods of contribution, those premium-exempted periods and the periods of coverage under the legislation of Sweden.

3. När det gäller invaliditetsförmåner och efterlevandeförmåner enligt pensionsförsäkringen för anställda, i den mån de förmånsbelopp som ska beviljas beräknas utifrån den angivna period som fastställs i japansk lagstiftning när försäkringsperioderna enligt pensionsförsäkringen för anställda är kortare än den angivna perioden, ska förmånsbeloppet, om kraven för att erhålla sådana förmåner är uppfyllda med stöd av artikel 13 eller artikel 15, beräknas proportionerligt utifrån försäkringsperioderna enligt pensionsförsäkringen för anställda, i förhållande till summan av dessa försäkringsperioder och försäkringsperioder enligt svensk lagstiftning. När summan av försäkringsperioderna överskrider den angivna perioden ska denna summa av försäkringsperioder betraktas som likställd med den angivna perioden.

3. With regard to disability benefits and survivors' benefits under the Employees' Pension Insurance, insofar as the amount of those benefits to be granted is calculated on the basis of the specified period determined by the legislation of Japan when the periods of coverage under the Employees' Pension Insurance are less than that specified period, if the requirements for receiving such benefits are fulfilled by virtue of Article 13 or Article 15, the amount to be granted shall be calculated according to the proportion of the periods of coverage under the Employees' Pension Insurance to the sum of the periods of coverage and the periods of coverage under the legislation of Sweden. However, when the sum of the periods of coverage exceeds that specified period, that sum of the periods of coverage shall be regarded as equal to that specified period.

4. När det gäller tilläggspension för makar som ingår i ålderspensionen för anställda och andra förmåner som kan beviljas som en fast summa i fall där de försäkringsperioder enligt pensionsförsäkringen för anställda är likställda med eller överskrider den angivna period som fastställts i japansk

4. With regard to the Additional Pension for Spouses which is included in the Old-age Employees' Pension and any other benefits that may be granted as a fixed sum in cases where the periods of coverage under the Employees' Pension Insurance equal or exceed the

lagstiftning, ska förmånsbeloppet, om kraven för att erhålla sådana förmåner är uppfyllda med stöd av artikel 13, beräknas proportionerligt utifrån försäkringsperioderna enligt pensionsförsäkringen för anställda, i förhållande till den angivna perioden.

specified period determined by the legislation of Japan, if the requirements for receiving such benefits are fulfilled by virtue of Article 13, the amount to be granted shall be calculated according to the proportion of the periods of coverage under the Employees' Pension Insurance to that specified period.

Kapitel 3

Bestämmelser om svenska förmåner

Artikel 17

Särskilda bestämmelser om sammanläggning

1. Artikel 13 ska inte vara tillämplig på grundkravet om tre års bosättning i Sverige för rätt till garantipension, sjukersättning i form av garantiersättning och aktivitetsersättning i form av garanti-ersättning.

2. Vid fastställande av rätten till sjukersättning eller aktivitetsersättning ska försäkring enligt japansk lagstiftning anses som försäkring enligt svensk lagstiftning.

3. Vid tillämpning av artikel 13 ska den behöriga institutionen i Sverige erkänna en försäkringsperiod på ett år för försäkringsperioder motsvarande tolv månader enligt japansk lagstiftning som har intygats som sådana av de behöriga institutionerna i Japan. Försäkringsperioder som ska erkännas av den behöriga institutionen i Sverige ska inte inkludera perioder som redan har erkänts som försäkringsgrundande perioder enligt svensk lagstiftning.

Chapter 3

Provisions concerning Swedish Benefits

Article 17

Special Provisions concerning Totalization

1. Article 13 shall not apply to the basic requirement of three years of residence in Sweden for entitlement to guarantee pension, sickness compensation in the form of guarantee compensation and activity compensation in the form of guarantee compensation.

2. When establishing entitlement to sickness compensation or activity compensation, coverage under the legislation of Japan shall be considered as coverage under the legislation of Sweden.

3. In applying Article 13, the competent institution of Sweden shall credit a period of coverage of a year for twelve months of periods of coverage under the legislation of Japan and certified as such by the competent institutions of Japan. Periods of coverage to be credited by the competent institution of Sweden shall not include periods that are already credited as periods of coverage under the legislation of Sweden.

4. Om en person enligt svensk lagstiftning inte är berättigad till en förmån efter den sammanläggning som avses i artikel 13 av försäkringsperioder som har fullgjorts enligt båda de avtalsslutande staternas lagstiftning ska denna persons rätt till förmån bestämmas genom sammanläggning av dessa perioder och sådana försäkringsperioder som har fullgjorts enligt lagstiftningen i ett tredje land med vilket Sverige har ingått avtal om social trygghet eller motsvarande samordningsinstrument för social trygghet, som medger sammanläggning av perioder för den personen.

4. If a person is not eligible for a benefit under the legislation of Sweden on the basis of the periods of coverage under the legislation of both Contracting States, totalized as provided in Article 13, the eligibility of that person for that benefit shall be determined by totalizing these periods and periods of coverage completed under the legislation of a third state, with which Sweden is bound by social security agreements or equivalent coordination instruments on social security which provide for the totalization of periods for that person.

Artikel 18

Beräkning av förmånsbelopp

1. Vid beräkning av den inkomstgrundade pensionen i form av tilläggs pension som ska betalas ut i enlighet med artikel 13 eller artikel 17.4, ska enbart försäkringsperioder som har fullgjorts enligt svensk lagstiftning beaktas.

2. Vid beräkning av inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning ska endast inkomster intjänade under perioder då svensk lagstiftning var tillämplig beaktas.

Article 18

Calculation of the Amount of Benefits

1. When calculating the amount of income-based pension in the form of supplementary pension to be paid in accordance with Article 13 or paragraph 4 of Article 17, only periods of coverage completed under the legislation of Sweden shall be taken into account.

2. When calculating the amount of income-related sickness compensation and income-related activity compensation, only income earned during periods when the legislation of Sweden was applicable shall be taken into account.

AVDELNING IV

ÖVRIGA BESTÄMMELSER

Artikel 19

Administrativt samarbete

1. De båda avtalsslutande staternas behöriga myndigheter ska

a) komma överens om de administrativa åtgärder som krävs för tillämpningen av detta avtal, inbegripet utbyte av statistik,

b) utse förbindelseorgan för tillämpningen av detta avtal,

c) så snart som möjligt informera varandra om ändringar i staternas respektive lagstiftning, i den mån sådana ändringar påverkar tillämpningen av detta avtal.

2. De båda avtalsslutande staternas behöriga myndigheter och behöriga institutioner ska, inom ramen för sina respektive ansvarsområden, ge det bistånd som krävs för tillämpningen av detta avtal. Biståndet ska ges utan kostnad.

Artikel 20

Avgifter och legalisering

1. Om en avtalsslutande stats lagstiftning och andra relevanta lagar och författningar innehåller bestämmelser om befrielse eller reducering av administrativa eller konsulära avgifter för dokument som ska inlämnas enligt den avtalsslutande statens lagstiftning, ska dessa bestämmelser också gälla dokument som ska lämnas in vid tillämpningen av detta avtal och

PART IV

MISCELLANEOUS PROVISIONS

Article 19

Administrative Collaboration

1. The competent authorities of both Contracting States shall:

(a) agree on the administrative measures necessary for the implementation of this Agreement, including the exchange of statistics;

(b) designate liaison agencies for the implementation of this Agreement; and

(c) communicate to each other, as soon as possible, all information about changes to their respective legislation insofar as those changes affect the implementation of this Agreement.

2. The competent authorities and competent institutions of both Contracting States, within the scope of their respective authorities, shall provide any assistance necessary for the implementation of this Agreement. This assistance shall be provided free of charge.

Article 20

Charges or Fees and Legalization

1. Insofar as the legislation and other relevant laws and regulations of a Contracting State contain provisions on an exemption or reduction of administrative charges or consular fees for documents to be submitted under the legislation of that Contracting State, those provisions shall also apply to documents to be submitted in the application of

den andra avtalsslutande statens lagstiftning.

2. Dokument som inlämnas i enlighet med detta avtal och en avtalsslutande stats lagstiftning ska inte kräva legalisering eller liknande formaliteter av diplomatiska eller konsulära myndigheter.

Artikel 21

Språk

1. Vid tillämpningen av detta avtal får de avtalsslutande staternas behöriga myndigheter och behöriga institutioner kommunicera på svenska, japanska eller engelska direkt med varandra och med berörda personer, oavsett var dessa personer är bosatta.

2. Vid tillämpningen av detta avtal får en avtalsslutande stats behöriga myndigheter och behöriga institutioner inte avvisa ansökningar eller andra dokument på grund av att de är skrivna på svenska, japanska eller engelska.

Artikel 22

Sekretess och överföring av uppgifter

1. En avtalsslutande stats behöriga myndigheter eller behöriga institutioner ska, i enlighet med nationella lagar och andra bestämmelser, till den andra avtalsslutande statens behöriga myndigheter eller behöriga institutioner överföra uppgifter om en enskild person som insamlats i enlighet med den avtalsslutande statens lagstiftning, i den mån dessa uppgifter är nödvändiga för tillämpningen av detta avtal.

this Agreement and the legislation of the other Contracting State.

2. Documents which are presented for the purpose of this Agreement and the legislation of a Contracting State shall not require legalization or any other similar formality by diplomatic or consular authorities.

Article 21

Languages of Communication

1. In the implementation of this Agreement, the competent authorities and competent institutions of both Contracting States may communicate directly in Swedish, Japanese or English language with each other and with any concerned person wherever the person may reside.

2. In the implementation of this Agreement, the competent authorities and competent institutions of a Contracting State may not reject applications or any other documents for the reason that they are written in Swedish, Japanese or English language.

Article 22

Transmission and Confidentiality of Information

1. The competent authorities or competent institutions of a Contracting State shall, in accordance with its laws and regulations, transmit to the competent authorities or competent institutions of the other Contracting State information about an individual collected under the legislation of that Contracting State insofar as that information

Om inte annat föreskrivs i den andra avtalsslutande statens lagar och andra bestämmelser ska dessa uppgifter användas uteslutande för tillämpningen av detta avtal.

2. En avtalsslutande stats behöriga myndigheter eller behöriga institutioner kan, på begäran av den andra statens behöriga myndigheter eller behöriga institutioner, i enlighet med den avtalsslutande statens lagstiftning och andra relevanta lagar och bestämmelser, till den andra avtalsslutande statens behöriga myndigheter eller behöriga institutioner överföra andra uppgifter om en enskild person än de som avses i punkt 1 i denna artikel, som insamlats i enlighet med den avtalsslutande statens lagstiftning, i den mån detta är nödvändigt för tillämpningen av den andra avtalsslutande statens lagstiftning. Om inte annat föreskrivs i den andra avtalsslutande statens lagar och andra bestämmelser ska dessa uppgifter användas uteslutande för tillämpningen av den andra avtalsslutande statens relevanta lagstiftning.

3. När det gäller överföring i enlighet med punkterna 1 och 2 i denna artikel ska personuppgifter skyddas i enlighet med vardera avtalsslutande stats respektive lagstiftning och andra relevanta lagar och bestämmelser, samt i enlighet med följande bestämmelser:

a) De sändande behöriga myndigheterna eller institutionerna ska säkerställa att personuppgifter som överförs är korrekta och begränsade

is necessary for the implementation of this Agreement. Unless otherwise required by the laws and regulations of that other Contracting State, that information shall be used exclusively for the purpose of implementing this Agreement.

2. The competent authorities or competent institutions of a Contracting State may, upon the request of the competent authorities or competent institutions of the other Contracting State, transmit, in accordance with the legislation and other relevant laws and regulations of that Contracting State, other information about the individual than that referred to in paragraph 1 of this Article collected under the legislation of that Contracting State, to the competent authorities or competent institutions of that other Contracting State insofar as it is necessary for the implementation of the legislation of that other Contracting State. Unless otherwise required by the laws and regulations of that other Contracting State, that information shall be used exclusively for the purpose of implementing that legislation of that other Contracting State.

3. With regard to transmission in accordance with paragraphs 1 and 2 of this Article, personal data shall be protected in accordance with the legislation and other relevant laws and regulations of each Contracting State respectively and the following provisions:

(a) the transmitting competent authorities or competent institutions shall ensure that personal data to be transmitted are

till den omfattning som krävs för att uppfylla syftet med överföringen. Om det blir uppenbart att det har överförts inkorrekta uppgifter eller uppgifter vars överföring är oförenlig med den sändande statens lagstiftning eller andra relevanta lagar och bestämmelser, ska de sändande behöriga myndigheterna eller institutionerna omedelbart underrätta de mottagande behöriga myndigheterna eller institutionerna om detta. I ett sådant fall ska de mottagande behöriga myndigheterna eller institutionerna omedelbart korrigera eller radera dessa uppgifter.

b) Både de sändande och de mottagande behöriga myndigheterna eller institutionerna ska effektivt skydda personuppgifter mot obehörig eller olaglig åtkomst, ändring eller utlämnande.

c) På begäran av den berörda personen ska

i) de mottagande behöriga myndigheterna eller institutionerna upphöra med användningen av uppgifter som hanteras på ett sätt som är oförenligt med den mottagande statens lagstiftning och andra relevanta lagar och bestämmelser, eller radera sådana uppgifter, och omedelbart underrätta de sändande behöriga myndigheterna eller institutionerna om upphörandet eller raderingen,

ii) de sändande behöriga myndigheterna eller institutionerna korrigera felaktiga uppgifter som hanteras av de sändande behöriga myndigheterna eller institutionerna och omedelbart underrätta de mottagande behöriga myndigheterna eller institutionerna om denna korrigering.

accurate and limited to the extent necessary for the purpose of transmission. If it becomes evident that inaccurate data or data whose transmission is incompatible with the legislation and other relevant laws and regulations of the transmitting State were transmitted, the transmitting competent authorities or competent institutions shall immediately notify the receiving competent authorities or competent institutions of this fact. In this case the receiving competent authorities or competent institutions shall correct or delete this data immediately;

(b) both the transmitting and the receiving competent authorities or competent institutions shall effectively protect personal data against unauthorized or illegal access, alteration, or disclosure; and

(c) on request of the person concerned:

(i) the receiving competent authorities or competent institutions shall suspend the use of the data handled in a way that is incompatible with the legislation and other relevant laws and regulations of the receiving State or delete such data and shall immediately inform the transmitting competent authorities or competent institutions of that suspension or that deletion; and

(ii) the transmitting competent authorities or competent institutions shall correct the inaccurate data handled by the transmitting competent authorities or competent institutions, and shall immediately inform the receiving competent authorities or competent institutions of that correction.

Artikel 23

Ansökningar, överklaganden och meddelanden

1. När en skriftlig ansökan om förmåner, ett överklagande eller något annat meddelande enligt en avtalsslutande stats lagstiftning ges in till en behörig myndighet eller en behörig institution i den andra avtalsslutande staten som är behörig att ta emot liknande ansökningar, överklaganden eller meddelanden enligt den andra avtalsslutande statens lagstiftning ska ansökan om förmåner, överklagandet eller meddelandet anses ha getts in samma datum till den behöriga myndigheten eller den behöriga institutionen i den första avtalsslutande staten och ska hanteras i enlighet med den första avtalsslutande statens gällande förfaranden och lagstiftning.

2. En avtalsslutande stats behöriga myndighet eller behöriga institution ska utan dröjsmål skicka ansökningar om förmåner, överklaganden eller andra meddelanden som getts in i enlighet med punkt 1 i denna artikel till den behöriga myndigheten eller den behöriga institutionen i den andra avtalsslutande staten.

Artikel 24

Utbetalning av förmåner

1. Utbetalning av förmåner enligt detta avtal får ske i någon av de avtalsslutande staternas valuta.

2. Om någon av de avtalsslutande staterna inför bestämmelser som begränsar valutaväxling eller penningöverföringar ska de avtalsslutande staternas regeringar omedelbart samråda om de åtgärder som krävs för att säkerställa den

Article 23

Submission of Applications, Appeals and Declarations

1. When a written application for benefits, an appeal or any other declaration under the legislation of a Contracting State is submitted to a competent authority or competent institution of the other Contracting State which is competent to receive similar applications, appeals or declarations under the legislation of that other Contracting State, that application for benefits, appeal or declaration shall be deemed to be submitted on the same date to the competent authority or competent institution of the first Contracting State and shall be dealt with, according to the procedure and legislation of the first Contracting State.

2. The competent authority or competent institution of a Contracting State shall send the application for benefits, appeal or any other declaration submitted in accordance with paragraph 1 of this Article to the competent authority or competent institution of the other Contracting State without delay.

Article 24

Payment of Benefits

1. Payments of benefits under this Agreement may be made in the currency of either Contracting State.

2. In case provisions for restricting the exchange of currencies or remittance are introduced by either Contracting State, the Governments of both Contracting States shall immediately consult on the measures

avtalslutande statens utbetalningar av förmåner enligt detta avtal.

necessary to ensure the payments of benefits by that Contracting State under this Agreement.

Prop. 2020/21:199

Artikel 25

Tvistlösning

1. Tvister om tolkningen eller tillämpningen av detta avtal ska lösas genom samråd av de behöriga institutionerna, de behöriga myndigheterna eller de relevanta myndigheterna i de båda avtalslutande staterna.

2. Tvister som inte kan lösas i enlighet med bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel ska, på begäran av endera avtalslutande stat, hänskjutas till en skiljedomstol för avgörande. Skiljedomstolen ska sammansättas för varje enskilt ärende på följande sätt:

a) Varje avtalslutande stat ska utse en skiljedomare senast sextio dagar efter det datum då en avtalslutande stat på diplomatisk väg har underrättat den andra avtalslutande staten om begäran om ett skiljedomsförfarande. De båda skiljedomarna ska i samråd utse en tredje skiljedomare som ordförande för skiljedomstolen, som inte ska vara medborgare i någon av de avtalslutande staterna och som ska utses senast trettio dagar efter det datum då den avtalslutande stat som sist utsåg sin skiljedomare underrättade den andra avtalslutande staten om utnämmandet.

b) Om någon av staterna underlåter att utse en skiljedomare eller om de skiljedomare som utses av de avtalslutande staterna inte enas om en ordförande, inom de tidsfrister

Article 25

Resolution of Disagreement

1. Any disagreement regarding the interpretation or application of this Agreement shall be resolved by consultation by competent institutions, the competent authorities, or the relevant authorities of both Contracting States.

2. If any disagreement cannot be resolved in accordance with the provisions of paragraph 1 of this Article, it shall be submitted, at the request of either Contracting State, for decision to an arbitral tribunal which shall be constituted for each individual case in the following manner:

(a) each Contracting State shall appoint an arbitrator no later than sixty days after the date when a Contracting State has notified the other Contracting State through diplomatic channels of the request for arbitration. The two arbitrators shall agree to appoint a third arbitrator as chairman of the arbitral tribunal, who shall not be a national of either Contracting State, and who shall be appointed no later than thirty days after the date when the Contracting State which was the later to appoint its arbitrator has notified the other Contracting State of the appointment; and

(b) if either Contracting State fails to appoint an arbitrator, or if the arbitrators appointed by the Contracting States do not agree upon a chairman within the

som anges i led a i denna punkt, kan endera avtalsslutande stat begära av Internationella domstolens president att fullgöra de nödvändiga utnämningarna. Om Internationella domstolens president är medborgare i någon av de avtalsslutande staterna eller av andra skäl inte kan fullgöra utnämningarna kan Internationella domstolens vicepresident eller, om vicepresidenten också är förhindrad att fullgöra uppgiften, den äldsta domaren i Internationella domstolen som inte är förhindrad, anmodas att fullgöra utnämningarna.

3. Skiljedomstolens beslut, som ska vara bindande och slutgiltigt för de båda avtalsslutande staterna, fattas genom majoritetsomröstning.

4. Såvida inte skiljedomstolen beslutar annat ska

a) varje avtalsslutande stat bära kostnaden för sin skiljedomare och för sin representation i skiljedomstolen,

b) kostnaderna för ordföranden och andra utgifter delas lika mellan de båda avtalsslutande staterna.

5. Skiljedomstolen ska själv besluta sina förfaranderegler.

Artikel 26

Rubriker

Rubriker till avdelningar, kapitel och artiklar i detta avtal har införts uteslutande för att underlätta

respective periods referred to in subparagraph (a) of this paragraph, either Contracting State may request the President of the International Court of Justice to make the necessary appointments. If the President of the International Court of Justice is a national of a Contracting State or is prevented from making the appointments for any other reason, the Vice-President of the International Court of Justice or, if the Vice-President is similarly prevented from acting, the most senior judge of the International Court of Justice who is not prevented may be requested to make the appointments.

3. The decision of the arbitral tribunal, which shall be binding and final on both Contracting States, shall be by majority vote.

4. Unless the arbitral tribunal decides otherwise:

(a) each Contracting State shall bear the cost for its arbitrator, and of its representation before the arbitral tribunal; and

(b) the costs of the chairman and other expenses shall be shared equally between both Contracting States.

5. The arbitral tribunal shall determine its own rules of procedure.

Article 26

Headings

The headings of Parts, Chapters and Articles of this Agreement are inserted for convenience of reference only and shall not

hänvisning och ska inte påverka tolkningen av detta avtal.

affect the interpretation of this Agreement.

Prop. 2020/21:199

AVDELNING V

ÖVERGÅNGSBESTÄM- MELSER OCH SLUTGILTIGA BESTÄMMELSER

Artikel 27

Övergångsbestämmelser

1. Detta avtal fastställer ingen rätt till förmåner för tid före ikraftträdandet.

2. Vid tillämpningen av detta avtal ska förmånsgrundande perioder som fullgjorts före avtalets ikraftträdande och andra rättsligt relevanta händelser som har inträffat före avtalets ikraftträdande också beaktas.

3. Tillämpningen av detta avtal ska inte föranleda minskning av förmånsbelopp som en förmånstagare har beviljats före ikraftträdandet av detta avtal.

4. När det gäller en person som har arbetat inom en avtalsslutande stats territorium och omfattats av den andra avtalsslutande statens lagstiftning fram till detta avtals ikraftträdande ska, vid tillämpning av artikel 7, den utsändningsperiod eller det arbete som egenföretagare som avses i artikel 7 anses ha inletts vid datumet för avtalets ikraftträdande.

PART V

TRANSITIONAL AND FINAL PROVISIONS

Article 27

Transitional Provisions

1. This Agreement shall not establish any entitlement to benefits for any period prior to its entry into force.

2. In the implementation of this Agreement, periods of coverage completed before its entry into force as well as other legally relevant events occurring before its entry into force shall also be taken into account.

3. The application of this Agreement shall not, for a beneficiary, result in any reduction in the amount of benefits to which entitlement was established before the entry into force of this Agreement.

4. In applying Article 7, in the case of a person who has been working in the territory of a Contracting State and has been covered under the legislation of the other Contracting State until the entry into force of this Agreement, the period of detachment or self-employed activity referred to in Article 7 shall be considered to begin on the date of entry into force of this Agreement.

5. Beslut som fattats före detta avtals ikraftträdande ska inte påverka rättigheter som fastställts med stöd av detta avtal.

6. Anspråk som prövats före detta avtals ikraftträdande ska, på begäran av den berörda personen, prövas på nytt i enlighet med detta avtal.

Artikel 28

Ikraftträdande

Detta avtal träder i kraft den första dagen i den tredje månaden efter den månad då de avtalsslutande staterna ska ha avslutat en utväxling av diplomatiska noter där de skriftligen underrättar varandra om att deras respektive konstitutionella krav för att detta avtal ska träda i kraft har uppfyllts.

Artikel 29

Varaktighet och uppsägning

1. Detta avtal ska gälla på obestämd tid. Endera avtalsslutande stat kan säga upp detta avtal på diplomatisk väg genom skriftligt meddelande till den andra avtalsslutande staten. Om detta avtal sägs upp ska det fortsätta att gälla till den sista dagen av den tolfte månaden efter den månad då uppsägningen meddelades.

2. Upphör avtalet i enlighet med punkt 1 i denna artikel ska rättigheter avseende rätten till och utbetalning av förmåner som redan har erhållits i enlighet med detta avtal bibehållas.

5. Decisions made before the entry into force of this Agreement shall not affect any rights to be established by virtue of this Agreement.

6. Claims which were determined before the entry into force of this Agreement shall, upon the request of the person concerned, be re-examined in accordance with this Agreement.

Article 28

Entry into Force

This Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the month in which the Contracting States shall have completed an exchange of diplomatic notes informing each other that their respective constitutional requirements necessary for the entry into force of this Agreement have been fulfilled.

Article 29

Duration and Termination

1. This Agreement shall remain in force for an indefinite period. Either Contracting State may give to the other Contracting State, through diplomatic channels, written notice of termination of this Agreement. In that event, this Agreement shall remain in force until the last day of the twelfth month following the month in which the termination was notified.

2. If this Agreement is terminated in accordance with paragraph 1 of this Article, rights regarding entitlement to and payment of benefits acquired under this Agreement shall be retained.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade av sina respektive regeringar, undertecknat detta avtal.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Agreement.

Upprättat i två exemplar i Stockholm den 11 april, 2019, på svenska, japanska och engelska, vilka alla texter är lika giltiga. Vid skiljaktiga tolkningar ska den engelska texten gälla.

Done in duplicate at Stockholm on 11 April, 2019, in the Swedish, Japanese and English languages, each text being equally authentic. In case of any divergence of interpretation, the English text shall prevail.

FÖR SVERIGES REGERING

FOR THE GOVERNMENT OF SWEDEN

Annika Strandhäll

FÖR JAPANS REGERING

FOR THE GOVERNMENT OF JAPAN

Shigeyuki Hiroki

3 Ärendet och dess beredning

Representanter för Sveriges och Japans regeringar förhandlade under tiden mellan 2008 och 2019 fram ett avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan. I den svenska delegationen har det även ingått representanter från Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. Avtalet undertecknades den 11 april 2019 i Stockholm. Ett förslag till lag om avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan har upprättats inom Socialdepartementet. Ett utkast till proposition har beretts med Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och Integritets- och skyddsmyndigheten.

Lagrådet

Tillämpningen av avtalet innebär att tillhörigheten till den svenska socialförsäkringen utsträcks eller i vissa fall undantas. Socialavgifter ska endast betalas för de svenska förmåner som den enskilde enligt avtalet omfattas av. Lagförslaget är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats.

4 Avtalets innehåll

4.1 Allmänt om avtalet

Bakgrund

Ett bilateralt avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan skrevs under i Stockholm den 11 april 2019. Undertecknandet föregicks av sju förhandlingsrundor där den första hölls i Tokyo i mars 2008. Därefter följde förhandlingar i Stockholm december 2008, i Tokyo juni 2010, i Stockholm oktober 2011, i Tokyo juni 2016, i Stockholm oktober 2017 och slutligen i Tokyo i april 2018. Förhandlingen om en tillämpningsöverenskommelse till avtalet slutfördes under februari 2021.

Japan har avtal om social trygghet med ett tjugotal länder, bl.a. Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Nederländerna, Kina och USA.

Japan är världens elfte folkrikaste nation och har världens tredje största ekonomi. Landet är medlem i G7 och G20 och har en diversifierad ekonomi byggd framför allt på teknologiska innovationer, forskning och en högklassig industri. Landet är världens fjärde största exportnation och exporterar framför allt bilar och industriprodukter. Under 2018 trädde ett frihandelsavtal i kraft mellan EU och Japan.

Japan är Sveriges andra största handelspartner i Asien och vår fjärde största exportmarknad utanför EU. Handeln med Japan har utvecklats mycket positivt under senare år och banden mellan de svenska och japanska näringslivet blir allt starkare. Varuhandeln mellan Sverige och Japan uppgick 2019 till cirka 40 miljarder kronor. Den svenska varuexporten till Japan består främst av skogsvaror, läkemedel och

personbilar. Under 2019 exporterade Sverige varor till Japan till ett värde av nära 25 miljarder kronor och sedan 2013 har exporten fördubblats. Cirka 12 000 svenska jobb är beroende av exporten till Japan.

Sveriges varuimport från Japan 2019 uppgick till drygt 15 miljarder kronor och består främst av personbilar, reservdelar till bilar och trådlös kommunikationsutrustning. Japanskägda företag i Sverige sysselsätter omkring 21 500 personer. Sverige utgör ofta ingången till den nord-europeiska marknaden för japanska företag.

Sveriges tjänsteexport till Japan under första halvåret 2020 uppgick till omkring 3 miljarder kronor och tjänsteimporten till 1,8 miljarder kronor. Svensk tjänstehandel domineras generellt sett av kunskapsintensiva näringsgrenar som till exempel arkitekttjänster, tekniska och vetenskapliga tjänster samt FoU-tjänster: tele-, data- och informationstjänster, transporter samt nyttjande av immateriella rättigheter. Det finns anledning att anta att handelsmönstret är liknande gällande Japan.

Utöver handel så har Sverige och Japan omfattande samarbeten inom näringsliv, forskning, akademi och kultur.

Rörligheten mellan Sverige och Japan är ganska stor. Cirka 150 svenska dotterbolag är representerade i Japan och 1 500 företag genom agenter och distributörer. Omkring 1 800 svenskar är tillfälligt eller långsiktigt bosatta i Japan. För dessa företag och personer innebär en situation utan ett avtal om social trygghet som samordnar ländernas socialförsäkringssystem att det är nationella regler som tillämpas.

Från svensk horisont innebär ett avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan fördelar för såväl personer som svenska företag.

Ur ett individperspektiv behöver en person arbeta och betala avgifter i Japan i 10 år för att kvalificera sig för japansk pension (fram till 2017 krävdes det 25 års arbete). När personen har kvalificerat sig för japansk pension kan den betalas ut även i de fall personen är bosatt utomlands, t.ex. i Sverige. Om personen inte är japansk medborgare och arbetar och betalar avgifter kortare tid än 10 år i Japan, så kan egenavgifter avseende pensionsförsäkringarna betalas tillbaka för maximalt tre år i form av ett engångsbelopp när han eller hon flyttar från Japan (s.k. ”lump-sum withdrawal payment”) – övriga inbetalade avgifter betalas inte tillbaka. När en sådan återbetalning görs försvinner personens intjänade rätt till ålders-, efterlevande- och förtidspension i det japanska systemet.

Avsaknaden av ett avtal om social trygghet medför att svenska företag missgynnas i förhållande till japanska företag och till företag vars länder har liknande avtal med Japan, dels eftersom företaget kan tvingas betala dubbla sociala avgifter (dvs. i båda länderna), dels eftersom rörligheten mellan länderna för företagets arbetstagare begränsas. Ett avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan som samordnar ländernas socialförsäkringssystem ger personer som rör sig mellan avtalsländerna ett bättre försäkringsskydd, som bl.a. hindrar att intjänade rättigheter förloras, men förhindrar också att socialavgifter avseende de förmåner som omfattas av avtalet betalas i två länder, s.k. dubbelförsäkring.

Den svenska utgångspunkten i förhandlingarna har varit att få ett så bra avtal som möjligt för tre kategorier av berörda personer: de som är försäkrade i Japan nu, de som kommer att vara försäkrade i Japan i framtiden och de som har varit försäkrade i Japan. Det framförhandlade

Prop. 2020/21:199 avtalet bedöms ge goda samordningsregler för de två första personkategorierna, men tyvärr inte fullt ut för den sista. Sverige har haft ambitionen och under förhandlingarna försökt att förhandla fram särskilda övergångsregler för personer som har betalat in avgifter till de japanska pensionssystemen men som före avtalets ikraftträdande, och i enlighet med japansk lagstiftning, har tagit ut delar av dessa avgifter i ett engångsbelopp när de flyttat från Japan. Sverige har under förhandlingarna drivit att avtalet skulle kunna ge möjlighet för berörda personer att återföra dessa pensionsinbetalningar, och därmed också återställa deras pensionsrätter, något som Japan inte accepterat. Trots denna brist är regeringens helhetsbedömning att det framförhandlade avtalet om social trygghet som samordnar valda delar av Sveriges och Japans socialförsäkringssystem kommer att ge bättre trygghet och förutsebarhet samt underlätta rörligheten mellan länderna både för individer och för företag som gör affärer med och i Japan. Att få till stånd ett avtal är särskilt lägligt mot bakgrund av det frihandelsavtal mellan EU och Japan som trädde i kraft 2018 och som förväntas öka handeln, rörligheten och den ekonomiska aktiviteten ytterligare mellan länderna. Avtalet kommer att vara viktigt för svenska företag och därmed för jobb och tillväxt.

Avtalet är indelat i fem avdelningar och följer i stort sett samma struktur som de flesta av Sveriges befintliga avtal om social trygghet. De olika avdelningarna innehåller allmänna bestämmelser, bestämmelser om tillämplig lagstiftning, bestämmelser om japanska och svenska förmåner, administrativa och övriga bestämmelser samt övergångs- och slutbestämmelser.

4.2 Den japanska socialförsäkringen

4.2.1 Övergripande om den japanska socialförsäkringen

Den japanska socialförsäkringen innehåller bl.a. pensionsförmåner, begravningsförmåner och barnbidrag, förmåner vid sjukdom, moderskap, arbetsskada och arbetslöshet.

Det finns huvudsakligen två separata allmänna pensionssystem i Japan, dels den nationella pensionen, dels pensionsförsäkringen för anställda. Pensionsförmånerna i den nationella pensionen kan karaktäriseras som förmånsbestämda grundförmåner för alla som är bosatta i Japan, medan pensionsförsäkringen för anställda tillhandahåller inkomstrelaterade förmåner. Båda pensionssystemen innehåller förmåner som ålderspension, förtidspension vid invaliditet samt efterlevandepension. Den japanska pensionsmyndigheten (Japanese Pension Service) är den institution som huvudsakligen administrerar båda pensionssystemen, dvs. handlägger ansökningar, samlar in avgifter, för register och betalar ut ersättningar. Sjömän har ett eget socialförsäkringssystem med förmåner vid bl.a. sjukdom, skada, arbetsskada och dödsfall. I fråga om pensioner så omfattas sjömän dock av pensionsförsäkringen för anställda.

Japan har en av världens snabbast åldrande befolkningar med en lång förväntad livslängd och därtill låga födelsetal, vilket har lett till en utveckling där allt färre i arbetsför ålder betalar in pensionsavgifter till de allmänna pensionsförsäkringarna vilka samtidigt ska försörja allt fler

äldre. De flesta individer i arbetsför ålder i Japan faller i pensionsförsäkringshänseende inom tre olika personkategorier. Den första kategorin omfattar personer som inte har en arbetsgivare som betalar in pensionsavgifter till pensionsförsäkringen för anställda – här finns bl.a. arbetslösa, egenföretagare, deltidsarbetande, anställda som arbetar heltid i företag med färre än fem anställda och studenter. För dessa personer är det i stället obligatoriskt att vara ansluten till den nationella pensionen.

Den andra kategorin omfattar anställda som arbetar heltid eller minst 30 timmar i veckan och vars arbetsgivare har anslutit dem och som betalar avgifter till pensionsförsäkringen för anställda. Ett japanskt företag som har minst fem anställda är enligt lag skyldig att ansluta sina anställda som faller inom kategori två till pensionsförsäkringen för anställda.

Den tredje kategorin omfattar makar som inte förvärvsarbetar och som är beroende av en person i kategori 2 för sin försörjning. Arbetsgivaren till personen i kategori 2 ansvarar för att skriva in maken i den nationella pensionen.

4.2.2 Den nationella pensionen

Den nationella pensionen är en pensionsförsäkring som alla som är bosatta i Japan och som är mellan 20 och 59 år, såväl japanska medborgare som utlänningar, är skyldiga att vara anslutna till. Den nationella pensionen ger de försäkrade ett grundskydd i form av förmånsbestämda grundförmåner som ålderspension, invaliditetspension och efterlevandepensioner. Individer som är mellan 60 och 64 år och bosatta i Japan kan frivilligt ansluta sig till försäkringen. Samma sak gäller för japanska medborgare mellan 20 och 64 år som är bosatta utomlands.

Den månatliga avgiften till den nationella pensionen var 16 540 yen (ca 1 300 kronor) för år 2020, en avgift som den försäkrade själv betalar in till den japanska pensionsmyndigheten (Japanese Pension Service). Vid vissa omständigheter, t.ex. när någon har en invaliditetspension, får försörjningsstöd eller har en låg inkomst, kan personen i fråga ansöka om att helt eller delvis befrias från att betala avgiften. När sedan pensionsförmåner ska beräknas beaktas avgiftsbefriade perioder, men värdet på perioden reduceras. Låginkomsttagare som är yngre än 50 år och som inte har rätt till betalningsbefrielse samt studenter kan i stället få skjuta upp sina avgiftsinbetalningar. Om en utlänning som har arbetat i Japan under några år lämnar Japan för att sedan återvända och återuppta arbete i landet så finns pensionsinbetalningarna kvar, förutom i de fall där han eller hon har tagit ut delar av de inbetalda avgifterna i form av ett engångsbelopp, s.k. ”lump sum withdrawal payment.” Personen i fråga kan fortsätta att betala in till pensionsförsäkringen.

Grundläggande för rätt till ålderspension från den nationella pensionen är att den försäkrade är ansluten och har betalat avgifter till försäkringen i åtminstone tio år. För full ålderspension behöver man ha betalat avgifter i 40 år och för år 2020 uppgår pension till 781 700 yen (ca 60 000 kronor) för hela året. Pensionsåldern för ålderspension enligt den nationella pensionen är 65 år, men en försäkrad kan ta ut sin pension redan från och med 60 års ålder. Det är också möjligt att skjuta upp pensionsuttaget efter fyllda 65 år till sent som 70 års ålder. Väljer en försäkrad att ta ut sin

Prop. 2020/21:199 pension före 65 års ålder så reduceras den månatliga pension som betalas ut, medan den höjs för den som tar ut sin pension efter 65 års ålder. En person kan också fortsätta att arbeta medan han eller hon tar ut sin ålderspension. En person som har börjat ta ut sin ålderspension har dock inte rätt att bli beviljad invaliditetspension.

För rätt till invaliditetspension från den nationella pensionen behöver en försäkrad vara mellan 20 och 64 år och uppvisa en viss lagstadgad nivå av invaliditet. Vidare behöver personen ha varit försäkrad vid tidpunkten för den första medicinska undersökning som följer på grund av skadan eller sjukdomen (försäkringsfallet). För personer som hade fyllt 60 år men ännu inte fyllt 65 år när försäkringsfallet inträffade krävs dessutom bosättning i Japan för att få invaliditetspensionen utbetald. Det finns två ersättningsnivåer beroende på graden av invaliditet. För invaliditet av första graden betalas ersättning om 977 124 yen (ca 75 000 kronor) om året och för invaliditet av andra graden betalas årlig ersättning om 781 700 yen (ca 60 000 kronor).

Om en försäkrad avlider medan han eller hon betalar avgifter till den nationella pensionen, kan dennes make eller maka som tar hand om barn som är ekonomiskt beroende av den avlidne, och beroende barn, få efterlevandepension fram till det att barnet fyller 18 år. Är det efterlevande barnet helt föräldralöst kan han eller hon få barnpension upp till 18 års ålder. För en efterlevande make som tar hand om ett barn uppgår efterlevandepensionen till 1 006 600 yen (ca 77 000 kronor) om året. Finns det fler barn så kan det finnas rätt till tilläggsbelopp. För änkor som fyllt 60 år men ännu inte fyllt 65 år kan det under vissa omständigheter finnas rätt till änkepension från nationella pensionen. Om en försäkrad dör utan att ha tagit emot några pensionsförmåner kan närstående i hushållsgemenskap med den avlidne få en del av de inbetalda avgifterna utbetalda i ett engångsbelopp. För en person som har fyllt 60 år men ännu inte fyllt 65 år när den närstående avlider krävs att han eller hon är bosatt i Japan för att få efterlevandepensionen utbetald.

Såväl ålderspension som invaliditetspension och efterlevandepension räknas varje år om utifrån pris- och löneutvecklingen.

Utlänningar som har bott i Japan och betalat in avgifter till den nationella pensionen under minst 6 månader men mindre än 10 år kan ansöka om att få delar av de inbetalda avgifterna återbetalda i form av ett engångsbelopp (s.k. ”lump sum withdrawal payment”) när personen lämnat Japan. Storleken på engångsbeloppet som personen får tillbaka beror på antalet månader med inbetalda avgifter. Maximalt kan avgifter för tre år (36 månader) betalas tillbaka. Denna möjlighet till återbetalning finns enbart för utlänningar eftersom de många gånger inte hinner kvalificera sig för japansk pension, något som i dag kräver 10 års avgiftsinbetalningar men som tidigare krävde hela 25 år. Inbetalda avgifter som avser tid efter tre år och upp till 10 år betalas inte tillbaka. Ansökan om återbetalning behöver göras inom två år från det att personen har flyttat från Japan. Inkomstkatt tas ut på engångsbeloppet med cirka 20 procent. När en person väl begärt att få avgifterna återbetalda upphör möjligheten att senare begära ut pensionsförmåner för återstoden av eventuella inbetalda avgiftsperioder. Möjligheten till återbetalning av avgifter gäller bara individer, företag kan inte få tillbaka inbetalda sociala avgifter.

Alla anställda under 70 år som arbetar heltid eller minst 75 procent av en heltid (i praktiken minst 30 timmar i veckan då den vanliga arbetstiden för heltid i Japan är 40 timmar i veckan) i ett företag som har minst fem anställda ska anslutas till pensionsförsäkringen för anställda. Arbetsgivaren är skyldig att se till att den anställde ansluts. Även för utlänningar som arbetar i Japan och uppfyller de aktuella villkoren är det obligatoriskt att vara ansluten till pensionsförsäkringen för anställda. Anställda som är över 70 år kan ansluta sig frivilligt till försäkringen. Egenföretagare omfattas däremot i normalfallet inte av pensionsförsäkringen för anställda. I företag som har över 500 anställda, och i företag som har färre än 500 anställda där det finns avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagarerna, kan även deltidsanställda som arbetar minst 20 timmar i veckan, och har en anställning som överstiger ett år och tjänar minst 88 000 yen (ca 6 700 kronor) i månaden (avser år 2020), anslutas till pensionsförsäkringen för anställda. En person som omfattas av pensionsförsäkringen för anställda kan också betala till den nationella pensionen och därifrån få en grundpension vid sidan av den inkomstbaserade pensionen.

Avgifterna till pensionsförsäkringen för anställda är högre än i den nationella pensionen, men ger också en bättre avkastning i form av högre pension. Avgiften som arbetsgivaren drar från den anställdes lön och betalar in till japanska pensionsmyndigheten (Japanese Pensions Service) är 9,15 procent per månad och räknas fram utifrån särskilda löneklasser. Det finns cirka trettio olika avgiftsnivåer. Avgiftstaket räknas årligen om utifrån den nationella genomsnittliga lönen. Arbetsgivaren matchar också avgiften som dras ifrån lönen så att den faktiska pensionsinbetalningen till pensionsförsäkringen för anställda uppgår till 18,3 procent av lönen.

Från pensionsförsäkringen för anställda betalas inkomstbaserade förmåner ut såsom bl.a. ålderspension, invaliditetspension och efterlevandepensioner.

För att ha rätt till ålderspension krävs att en person är försäkrad och har betalat avgifter i minst 10 år. Pensionsåldern inom pensionsförsäkringen för anställda är 65 år, men redan från 60 års ålder kan anställda börja ta ut en särskild form av ålderspensionsförmån som betalas ut till 64 års ålder. Denna särskilda förmån håller emellertid på att fasas ut och kommer att upphöra 2025 för män och 2030 för kvinnor. Personen kan också skjuta upp pensionsavgången till efter 65 års ålder och får då högre månatliga pensionsutbetalningar. En person kan ta ut sin ålderspension och fortsätta att arbeta, men vid inkomster över en viss nivå reduceras pensionsutbetalningarna. Ålderspensionen är indexerad utifrån pris- och löneutvecklingen.

En försäkrad kan få invaliditetspension om han eller hon har en viss grad av funktionsnedsättning. För att ha rätt till invaliditetspension behöver man vara försäkrad vid tidpunkten för den första medicinska undersökningen efter den skada eller sjukdom som anspråket om ersättning baseras på (försäkringsfallet). Förmånens storlek avgörs av graden av invaliditet, inbetalda avgifter och försäkringstid. Det finns tre invaliditetsgrader och vid de två högre graderna kan den försäkrade få både invaliditetspension från pensionsförsäkringen för anställda och från den nationella pensionen. Vid den lägsta graden av invaliditet ges

Prop. 2020/21:199 invaliditetspension bara från pensionsförsäkringen för anställda. För det fall en försäkrad har en sjukdom eller skada som inte når upp till den första gradens invaliditet så kan han eller hon i stället få ett engångsbelopp utbetalt. Invaliditetspensionen indexeras utifrån pris- och löneutvecklingen.

Efterlevande familjemedlemmar till en avliden försäkrad kan få efterlevandepension om de var ekonomiskt beroende av den avlidne. Till familjemedlemmar räknas primärt make och barn. Om sådana saknas kan efterlevandepension betalas ut till den försäkrades föräldrar eller far- och morföräldrar. Personkretsen av möjliga förmånstagare är vidare än för efterlevandepension från den nationella pensionen. Storleken på efterlevandepensionen kan vara upp till tre fjärdedelar av den avlidnes inkomstpension. Ett pensionstillägg kan betalas ut till barnlösa änkor som var mellan 40 och 64 år vid makens frånfälle.

Utlänningar som har arbetat i Japan och då varit anslutna till pensionsförsäkringen för anställda, och vars arbetsgivare betalat in avgifter i minst sex månader men inte uppfyller tioårsvillkoret för pensionsförmån, kan ansöka om att få delar av avgifterna återbetalda i form av ett engångsbelopp (s.k. ”lump sum withdrawal payment”). Ansökan måste göras inom två år från det att personen lämnat Japan. Det är likartade regler som för den nationella pensionen. Inkomstskatt tas ut på engångsbeloppet med cirka 20 procent.

4.2.4 Bosättning

Enligt japansk lagstiftning anses vistelse i landet i tre månader eller mer som bosättning i Japan. En person måste registrera sig efter 90 dagars vistelse i landet, varefter han eller hon blir ”ordinärt bosatt”. En person kan dock bli ordinärt bosatt tidigare om denne registrerar sig tidigare.

Japanska medborgare kan använda utländska bosättningsperioder, oavsett om de betalat in till pensionssystemet när de bott utomlands eller inte, för att uppfylla tioårsvillkoret för att kvalificera sig för japansk pension. Denna möjlighet gäller endast japanska medborgare och inte utländska medborgare.

4.2.5 Frivillig försäkring

Japanska medborgare har vid bosättning utanför Japan möjlighet att vara frivilligt anslutna och betala avgifter till den nationella pensionen. Utländska försäkringsperioder som personen i fråga har betalat avgifter för kan användas även för att beräkna pensionsförmåner från den nationella pensionen.

Pensionsförsäkringen för anställda har dock ingen frivillig inskrivningsmöjlighet för japaner bosatta utomlands. Det beror på att en japansk medborgare som är bosatt utomlands omfattas av pensionsförsäkringen för anställda om han eller hon är fortsatt anställd av den japanska arbetsgivaren.

4.2.6 Utsändning

Den japanska socialförsäkringslagstiftningen saknar regler om utsändning. En person kan dock arbeta utomlands för ett japanskt företag så länge som anställningskontrakt finns, och personen fortsätter då att tillhöra den japanska försäkringen. Samtliga socialförsäkringsavtal som Japan ingått ger rätt till utsändning upp till fem år, vissa avtal ger även möjlighet till förlängning efter fem års utsändning. Av alla japaner som arbetar utomlands är det mellan 75 och 90 procent som återvänder hem till Japan inom fem år.

4.2.7 Utbetalning av japanska pensionsförmåner utomlands

De japanska pensionsförmåner som omfattas av avtalet kan redan i dag, dvs. innan avtalet har trätt i kraft, i de allra flesta fall betalas ut oavsett var i världen mottagaren är bosatt. Det innebär att en utlänning som betalat till systemet i minst 10 år, och som inte tagit ut delar av sina inbetalda pensionsavgifter i ett engångsbelopp när han eller hon lämnat Japan, efter ansökan kommer att få sin japanska pension utbetald till det land där han eller hon bor.

Personer som bor utomlands och som får japansk ålderspension ska varje år sända in ett levnadsintyg till den berörda japanska myndigheten. Personer som bor utomlands och får japansk invaliditetspension ska återkommande genomgå medicinska undersökningar och skicka in intyg till den berörda japanska myndigheten. Den som har en bestående invaliditet är dock undantagen från detta krav.

4.3 Avtalets innehåll

Avtalet kan huvudsakligen karaktäriseras som ett pensionsförmånsavtal då det omfattar det allmänna ålderspensionssystemet, efterlevandepensioner och invaliditetspension (för svensk del sjuk- och aktivitetsersättning) samt tillhörande sociala avgifter. Övriga delar av socialförsäkringen, sjukvården och arbetslöshetsförsäkringen omfattas inte av avtalet. Avtalet innehåller även bestämmelser om utsändning och tillämplig lagstiftning.

Avtalet är indelat i fem avdelningar och följer i stort samma struktur som de flesta av Sveriges avtal om social trygghet. De olika avdelningarna innehåller allmänna bestämmelser, bestämmelser om tillämplig lagstiftning, bestämmelser om japanska och svenska förmåner, administrativa och övriga bestämmelser samt övergångs- och slutgiltiga bestämmelser.

Avdelning I Allmänna bestämmelser

I den första avdelningen i avtalet fastslås de definitioner som behövs för att klargöra olika begrepp som förekommer i avtalet. Även vilka socialförsäkringsförmåner och vilka personer som omfattas av avtalet samt bestämmelser om likabehandling och utbetalning av förmåner utomlands framgår av denna avdelning.

En behörig myndighet är den nationella myndighet som ytterst ansvarar för de sociala trygghetssystemen och som har rätt att förhandla om avtalet. Med behörig myndighet avses för Sveriges del den svenska regeringen eller någon av de myndigheter som regeringen utser. För Japans del avses med behörig myndighet de statliga organisationer som har behörighet att förvalta de japanska pensionssystem som omfattas av avtalet. Dessa är fem statliga myndigheter: Nationella polismyndigheten (National Police Agency), Inrikes- och kommunikationsministeriet (Ministry of Internal Affairs and Communications), Finansministeriet (Ministry of Finance), Ministeriet för utbildning, kultur, sport, vetenskap och teknologi (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology) samt Ministeriet för hälsa, arbete och välfärd (Ministry of Health, Labour and Welfare).

Avtalet pekar också ut behöriga institutioner. För Sveriges vidkommande är det de myndigheter som ansvarar för att tillämpa den lagstiftning om socialförsäkringsförmåner och sociala avgifter som omfattas av avtalet, dvs. Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. För Japans del är det de försäkringsinstitutioner eller sammanlutningar av försäkringsinstitutioner som ansvarar för tillämpningen av de japanska pensionssystemen som omfattas av avtalet, huvudsakligen den japanska pensionsmyndigheten (Japanese Pension Service). Det är hos de behöriga institutionerna som en försäkrad ansöker om en förmån och det är de behöriga institutionerna som ansvarar för att administrera socialförsäkringarna och deras avgifter.

Ett begrepp som har stor betydelse för flera bestämmelser i avtalet är försäkringsperioder. Hur försäkringsperioder definieras hänger ihop med och avgör vilka perioder som ska kunna läggas samman för att kvalificera sig för rätten till en förmån enligt avtalet. Definitionen av vad som ska utgöra en försäkringsperiod är i avtalet vidare för Sveriges del än för Japans. För Sveriges del inkluderar definitionen av försäkringsperiod alla perioder med avgifter, försäkring eller bosättning som beaktas för att förvärva rätt till en förmån enligt svensk lagstiftning. Här ingår även försäkringsperioder som en försäkrad tjänat in i ett tredjeland som Sverige har avtal om social trygghet med (s.k. sammanläggning av försäkringsperioder från tredjeland). För Japans del exkluderas från definitionen perioder som tjänats in i ett tredjeland som Japan har avtal om social trygghet med. Sverige och Japan intygar försäkringsperioder enligt sin respektive nationella lagstiftning. Sverige intygar därmed perioder i antalet år, medan Japan intygar per månad.

Socialförsäkringar som omfattas av avtalet

I artikel 2 fastställs vilken lagstiftning som avtalet ska vara tillämpligt på. För svenskt vidkommande handlar det om lagstiftningen om sjukersättning och aktivitetsersättning, inkomstgrundade ålderspensioner och garantipensioner, efterlevandepensioner och efterlevandestöd, samt lagstiftningen om socialavgifter i dessa fall. Med förmåner följer skyldigheten att betala socialavgifter avseende berörda förmåner.

För japansk del omfattas de japanska pensionssystemen för den nationella pensionen, med undantag av den nationella pensionsfonden, samt den nationella pensionsförsäkringen för anställda, med undantag av

pensionsfonden för anställda. Japanska skattefinansierade välfärdsförmåner omfattas inte av avtalet, vilket innebär att ålderspension i form av välfärdspension eller andra omställnings- eller tilläggspensioner som betalas ut i välfärdssyfte inte omfattas. Ett konkret exempel som faller utanför avtalet är att en person som drabbats av invaliditet före 20 års ålder beviljas en skattefinansierad japansk invaliditetspension när han eller hon fyller 20 år, utan att han eller hon har betalat några avgifter till systemet.

Personer som omfattas av avtalet

I avtalets personkrets ingår alla personer som omfattas eller har omfattats av japansk eller svensk lagstiftning. Även personer som härleder sina rättigheter från sådana personer, t.ex. familjemedlemmar och efterlevande, omfattas av avtalet.

Likabehandling

Huvudregeln i avtalet är att personer som ingår i avtalets personkrets och som har sin ordinarie hemvist i Sverige eller Japan ska behandlas lika med den andra statens medborgare vid tillämpningen av den andra avtalslutande statens lagstiftning. Likabehandlingsprincipen gäller således inte vid bosättning utanför någon av de båda avtalsländerna. Den som inte uppfyller bosättningsrekvisitet i socialförsäkringsbalken (anses vara bosatt i minst ett år) faller därmed utanför denna bestämmelse. En person som stannar i Japan i mer än tre månader måste registrera sig och bedöms då ha sin ordinarie hemvist (vara bosatt) i Japan. I avtalet finns några undantag från likabehandlingsprincipen, vilka samtliga beror på att den nationella japanska lagstiftningen i dessa avseenden särbehandlar japanska medborgare framför utländska medborgare. Av artikel 4 andra stycket framgår att likabehandlingen inte ska gälla den japanska lagstiftningen om kompletterande försäkringsperioder för japanska medborgare som är bosatta utanför Japan. Med kompletterande perioder menas den japanska lagstiftning som innebär att en japan som bosätter sig utanför Japan kan använda utländska bosättningsperioder för att uppfylla tioårsvillkoret i de japanska pensionsförsäkringarna och därigenom kvalificera sig för rätten till japansk pension. En japansk medborgare som bosätter sig utomlands kan därtill, enligt japansk nationell rätt, välja att fortsätta att betala in avgifter till den nationella pensionen och sedan använda dessa avgiftsperioder när pensionen beräknas. För Japan är det viktigt att en japansk medborgare alltid har möjlighet att omfattas av den japanska försäkringen. Skälet till att den japanska lagstiftningen erbjuder japanska medborgare möjligheter att fortsatt vara anslutna till japanska pensionsförsäkringar grundas i synen att en japansk medborgare som bott eller arbetat utomlands under sin förvärvsaktiva tid troligen kommer att bosätta sig i Japan när han eller hon går i pension och att det då är viktigt att personen i fråga får en bra pension.

Utbetalning av förmåner utomlands

Förmåner som omfattas av avtalet ska enligt huvudregeln betalas ut även vid ordinarie hemvist i den andra avtalslutande staten (s.k. export av

Prop. 2020/21:199 förmåner). Svensk nationell lagstiftning tillåter redan i dag att inkomstgrundad ålderspension, inkomstgrundad efterlevandepension, inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning betalas ut oavsett om den som har rätt till ersättningen är bosatt i Sverige eller något annat land. Även svenska pensioner som uppgår till mindre belopp betalas ut. För utbetalning av dessa förmåner till en person som är bosatt i Japan innebär avtalet således ingen förändring i förhållande till vad som gäller i dag. Från avtalets huvudregel om export av förmåner finns dock undantag. Svenska garantipensioner, sjukersättning i form av garantiersättning, aktivitetsersättning i form av garantiersättning samt efterlevandestöd undantas och kommer inte att kunna betalas ut till en person som bor i Japan eller tredjeland utanför EU. Även detta gäller redan i dag enligt svensk nationell rätt. Dessa undantagna förmåner kommer inte heller fortsättningsvis att kunna betalas ut vid bosättning i Japan, vare sig med stöd av svensk lagstiftning eller avtalets bestämmelser. Det bakomliggande skälet är främst att de svenska garantiförmånerna inte är avgiftsfinansierade utan skattefinansierade.

Inte heller för Japan innebär avtalet någon ändring från hur pensionsförmåner i dag, före avtalets ikraftträdande, betalas ut till mottagare utomlands. De japanska pensionsförmåner som omfattas av avtalet kan i dag, och kommer även fortsättningsvis när avtalet tillämpas, att kunna betalas ut till en mottagare som bor utomlands. Enligt avtalets artikel 5.1 a, och i linje med gällande japansk rätt, undantas grundpension i form av invaliditetspension och efterlevandepension för personer som vid tidpunkten för försäkringsfallet har fyllt 60 år men ännu inte 65 år från exportmöjligheten. För dessa personer krävs att de har sin ordinarie hemvist (är bosatta) i Japan för att få dessa förmåner utbetalda. Denna undantagsbestämmelse är medborgarskapsneutral såväl i avtalet som i den japanska nationella lagstiftningen.

Vidare stadgas att om det med stöd av den nationella lagstiftningen är möjligt att få en förmån utbetald till ett tredjeland, ska detta gälla även för det andra fördragsslutande landets medborgare.

Avdelning II Bestämmelser om tillämplig lagstiftning

Grundläggande om tillämplig lagstiftning enligt avtalet

Den andra avdelningen innehåller bestämmelser om tillämplig lagstiftning, dvs. vilket lands lagstiftning som ska gälla i olika situationer för personer som omfattas av avtalet. Huvudregeln i avtalet är att anställda och egenföretagare som arbetar inom en avtalsslutande stats territorium, när det gäller det arbetet, enbart ska omfattas av lagstiftningen i den avtalsslutande staten oavsett var personen är bosatt eller var arbetsgivaren har sitt säte. Detta innebär att personen såvitt gäller de försäkringsgrenar som avtalet omfattar enbart är försäkrad i den stat där denne arbetar.

Från huvudregeln att anställda och egenföretagare ska omfattas av lagstiftningen i arbetslandet finns det undantag. Avtalet innehåller dels regler gällande anställda och egenföretagare som sänds ut för att arbeta i den andra avtalsslutande staten, dels särskilda regler om försäkringstillhörighet för personer som är anställda på havsgående fartyg och

Utsändning

Reglerna om utsändning innebär att en anställd eller egenföretagare kan fortsätta att tillhöra sitt hemlands socialförsäkring vad gäller de grenar av socialförsäkringen som avtalet omfattar under den tid som arbetet i den andra avtalsslutande staten pågår. Utsändningsperioden kan enligt avtalet vara upp till fem år.

För att det ska vara fråga om utsändning av en anställd krävs antingen att en arbetsgivare som har sin verksamhet inom en av de avtalsslutande staterna sänder ut den anställde antingen från detta territorium eller från en tredje stats territorium för att arbeta för arbetsgivarens räkning inom den andra avtalsslutande statens territorium, eller att en anställd sänds ut av en arbetsgivare inom en avtalsslutande stats territorium till en relaterad arbetsgivare inom den andra avtalsslutande statens territorium. Arbetet som utsänd ska inte förväntas överstiga fem år. Om dessa villkor är uppfyllda, kan personen anses vara utsänd och därmed fortsätta att omfattas av lagstiftningen i den utsändande staten.

I och med att villkoren för utsändning är uppfyllda ska den utsände inte omfattas av de grenar av socialförsäkringslagstiftningen i arbetslandet som omfattas av avtalet om social trygghet. Det innebär att den som betalar ersättning för arbete till en person som är utsänd från Japan till Sverige inte ska betala de avgifter som är knutna till de pensionsförmåner och sjuk- och aktivitetsersättning som omfattas av avtalet under den tid som utsändningen till Sverige pågår. Om arbetet pågår längre tid i Sverige än ett år, ska övriga delar av socialavgifterna betalas i Sverige. Motsatsvis gäller att den som sänds ut från Sverige till Japan ska fortsätta att omfattas av de delar av den svenska socialförsäkringen som omfattas av avtalet. Pågår utsändningen till Japan under längre tid än ett år ska endast socialavgifter kopplade till dessa delar av socialförsäkringssystemet betalas i Sverige.

Avtalet möjliggör även att reglerna om utsändning kan tillämpas när en anställd sänds ut av en arbetsgivare inom en avtalsslutande stats territorium till en relaterad arbetsgivare inom den andra statens territorium. Exempel på en relaterad arbetsgivare kan vara bolag i samma koncern, bolag som den utsändande arbetsgivaren har ett reglerat samarbete med, s.k. joint venture, eller en institution för forskning som är kopplad till arbetsgivaren. Utsändningsregeln i artikel 7.1 kan även tillämpas på en utsänd som samtidigt har anställning både hos en arbetsgivare i den sändande staten och hos en relaterad arbetsgivare i den mottagande staten.

För att en egenföretagare som omfattas av en avtalsslutande stats lagstiftning och som vanligtvis arbetar som egenföretagare inom den avtalsslutande statens territorium och som tillfälligt arbetar som egenföretagare inom den andra avtalsslutande statens territorium ska anses vara utsänd och därmed fortsätta att omfattas enbart av den förstnämnda avtalsslutande statens lagstiftning, förutsätts att arbetet som egenföretagare inom den andra avtalsslutande statens territorium inte väntas överstiga fem år. Den egna företagaren ska under utsändningstiden fortsätta att betala egenavgifter i utsändningslandet avseende de delar av

Prop. 2020/21:199 utsändningslandets socialförsäkringssystem som omfattas av avtalet. Egenföretagare som bedriver näringsverksamhet parallellt i de avtalslutande staterna under maximalt fem år undantas från huvudregeln att arbetslandets lag gäller. För svenska egenföretagare innebär det att de inkomster som tjänas in i Japan och som är hänförliga till den näringsverksamhet som bedrivs i Sverige ska ligga till grund för beräkning av pensionsgrundande inkomst i Sverige.

Den berörda svenska behöriga institutionen prövar varje enskilt fall av utsändning från Sverige för att bedöma om villkoren för utsändning är uppfyllda och fattar därefter beslut. Motsvarande gäller för Japan.

Avtalet medger ingen generell möjlighet till förlängning av en utsändning utöver de stipulerade fem åren. Däremot kan utsändningen förlängas i undantagsfall. Dessa undantagsfall hanteras under artikel 10 i avtalet och förutsättningarna beskrivs i texten nedan under rubriken Undantag från bestämmelserna om tillämplig lagstiftning.

Anställda på fartyg och flygplan

I avtalet finns även särskilda bestämmelser om tillämplig lagstiftning för anställda på havsgående fartyg och på flygplan. Den som arbetat som anställd på ett havsgående fartyg som för en av de avtalslutande staternas flagg ska när det gäller den anställningen endast omfattas av lagstiftningen i den avtalslutande stat inom vars territorium arbetsgivaren har sitt säte. För anställda på flygplan i internationell trafik gäller att de endast ska omfattas av lagstiftningen i den avtalslutande stat inom vars territorium arbetsgivaren har sitt säte.

Diplomater och statligt anställda

I avtalet tydliggörs att Wienkonventionerna om diplomatiska förbindelser respektive om konsulära förbindelser ska vara fortsatt tillämpliga på exempelvis diplomatiska företrädare och administrativ personal vid beskickningar och konsulat.

Statligt anställda som sänds ut av sin arbetsgivare för att arbeta i den andra avtalslutande staten omfattas av lagstiftningen i landet där arbetsgivaren finns. Lokalanställda i statlig tjänst anställda av en stat för arbete i den andra staten ska omfattas av socialförsäkringen i landet där de arbetar. Bestämmelsen saknar tidsbegränsning avseende hur länge statligt anställda kan arbeta för det ena landets räkning i det andra landet.

Undantag från bestämmelserna om tillämplig lagstiftning

Avtalet medger i artikel 10 att undantag (dispens) i fråga om tillämplig lagstiftning kan göras från såväl huvudregeln samt från de särskilda bestämmelserna om utsändning, anställda på havsgående fartyg eller flygplan i internationell trafik och personer tillhörande diplomatiska beskickningar, konsulat samt statligt anställda. Vad som krävs för ett sådant undantag är att både den anställde och arbetsgivaren är överens om att ett undantag ska begäras samt att både Sveriges och Japans behöriga myndigheter eller institutioner efter en bedömning av om det gynnar personen, eller grupper av personer, gemensamt kommer överens om att undantag ska beviljas. Undantagsregeln är förhållandevis brett utformad i

syfte att ge tillämpande myndigheter och institutioner ett utrymme för att komma fram till rimliga lösningar i enskilda fall. Det är myndigheterna och institutionerna som bäst kan avgöra i vilka fall ett undantag ska godtas. Bland annat prövas en begäran om att förlänga en utsändning utöver de i avtalet stipulerade fem åren med stöd av denna artikel.

Avtalet medger ingen generell möjlighet att förlänga utsändningstiden utöver fem år. Mot bakgrund av att det trots allt kan finnas enskilda situationer där det bedöms rimligt och nödvändigt med ytterligare tid för utsändning, kan dock avsteg från huvudregeln om utsändning i maximalt fem år göras. Sådana undantag ska bedömas och hanteras från fall till fall. Det har under förhandlingarna av avtalet ansetts viktigare med ett visst mått av flexibilitet i avtalet, och att hänsyn tas till vad som är bäst för berörda personer och grupper av personer i deras enskilda situationer, än att ha en undantagslös tidsgräns. Eftersom det saknas en generell möjlighet till förlängning enligt avtalet ska de individuella fall där förlängning trots allt kan bli aktuell hanteras enligt artikel 10. Det ska understrykas att en förlängning efter fem års utsändning är ett undantag som endast bör godtas om det finns godtagbara skäl för detta. Eventuella förlängningar bör hanteras i avtalets anda och tillämpas restriktivt mot bakgrund att avtalet inte medger någon generell möjlighet. När en förlängning trots allt blir aktuell bör den hanteras på ett sådant sätt som ligger i den enskildes intresse. Tillämpande myndigheter och institutioner är bäst skickade att identifiera de enskilda fall när ett undantag kan godtas och en utsändning bör kunna förlängas. Hur lång förlängning av en utsändning som kan godtas får avgöras från fall till fall. Om personen ansöker om en förlängd utsändningstid, ska de behöriga institutionerna i båda länderna vara överens för att förlängningen ska kunna godtas.

Medföljande make och barn

En utsänd persons medföljande make och barn omfattas enligt avtalet av samma lands lagstiftning som den utsände. Detta gäller emellertid endast om de medföljande familjemedlemmarna inte förvärvsarbetar i landet dit utsändningen sker. Principen att en medföljande som inte arbetar ska vara försäkrad på samma sätt som den utsände är internationell standard. Familjemedlemmar till en person som sänds ut från Sverige för att arbeta i Japan ska därför fortsätta att omfattas av svensk och inte japansk lagstiftning (vad gäller sjukersättning, aktivitetsersättning, garantipensioner och efterlevandestöd) under tiden för den utsändes och familjemedlemmens vistelse i Japan, förutsatt att familjemedlemmen inte börjar förvärvsarbeta där. Det gör att dessa familjemedlemmar under vistelsen i Japan kan tjäna in rätt till svensk garantipension samt sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning – dvs. förmåner som avtalet omfattar. Under tiden som bosatt i Japan undantas medföljande som inte är japanska medborgare från att behöva skriva in sig i den japanska nationella pensionen, men den medföljande kan dock ansluta sig till den japanska nationella pensionen om han eller hon så väljer. I det omvända fallet gäller att familjemedlemmar som följer med en utsänd person från Japan till Sverige fortsätter att omfattas av japansk lagstiftning under hela utsändningstiden. En medföljande till en utsänd person från Japan som

Prop. 2020/21:199 själv arbetar i Sverige kommer att omfattas av det svenska pensions-systemet, inklusive garantipensionen.

Obligatorisk försäkring

Bestämmelsen i artikel 12 stadgar att lagvalsreglerna endast gäller vid obligatorisk socialförsäkring. Det innebär att sådan socialförsäkring som går att ansluta sig till frivilligt inte omfattas. Sverige har i dag ingen frivillig anslutning till socialförsäkringssystemet, varför bestämmelsen endast blir tillämplig på japanska förhållanden. Den japanska lagstiftningen erbjuder landets egna medborgare som bor utomlands att frivilligt ansluta sig till den japanska socialförsäkringen. För japanska medborgare som omfattas av svensk socialförsäkring och som frivilligt är fortsatt anslutna till den japanska socialförsäkringen så kommer den frivilliga anslutningen att omfattas av nationella japanska regler vad gäller tillämplig lagstiftning. Skulle även Sverige i framtiden införa möjlighet till frivillig anslutning till den svenska socialförsäkringen skulle denna bestämmelse även kunna aktiveras för svensk del.

Avdelning III Bestämmelser om förmåner

Avtalets tredje del innehåller bestämmelser om så kallad sammanläggning av försäkringsperioder och beräkning av japanska och svenska förmåner.

Sammanläggning av försäkringsperioder och beräkning av förmåner

I enlighet med internationell praxis finns en regel i avtalets artikel 13 om sammanläggning av försäkringsperioder. Regeln innebär att försäkringsperioder som har tjänats in i Japan och Sverige kan läggas samman. Syftet med regler om sammanläggning är att göra det möjligt för personer som har arbetat i två länder att uppfylla eventuella lägsta krav för rätt till förmån enligt lagstiftningen i ett av länderna genom att försäkringsperioder som tjänats in enligt det andra landets lagstiftning också kan beaktas. En person som inte kan tillgodoräkna sig tillräckligt antal försäkringsperioder enligt lagstiftningen i ett land, kan genom avtalet tillgodogöra sig perioder i båda länderna för att kvalificera sig för rätten till en förmån. Försäkringsperioder får bara beaktas en gång, vilket innebär att överlappande försäkringsperioder inte beaktas. Vid sammanläggning ska man enligt avtalet inte beakta försäkringsperioder som av den andra staten erkänns som försäkringsperioder enbart på grund av bosättning inom den staten. För svenska förmåner innebär bestämmelsen om sammanläggning i avtalet att den som har försäkringsperioder i Japan i vissa avseenden kommer att få det enklare att kvalificera sig för rätten till svensk inkomstgrundad ålderspension samt till sjuk- och aktivitetsersättning.

Svensk inkomstgrundad ålderspension

Sammanläggningsreglerna blir tillämpliga på inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension på så sätt att en person genom sammanläggning kan komma att uppfylla kvalifikationskravet på tre år med pensionspoäng för rätt till tilläggspension. Sammanläggningsreglerna kommer också att kunna tillämpas för att uppfylla förvärvsvillkoret om

fem år som kvalifikation för rätten till pensionsrätter beräknade på år med små barn, pliktjänstgöring och studier. Den påföljande beräkningen av en förmån görs dock helt enligt svenska nationella regler utan att beakta intjänade pensionsrätter från Japan.

Som exempel på sammanläggning enligt avtalet kan nämnas en person som arbetat i Sverige i ett år och som tjänat in ett år med pensionspoäng i Sverige och även arbetat två år i Japan och då varit omfattad av något av de japanska pensionssystemen. Genom att både åren i Sverige och Japan beaktas uppfylls kravet på tre år med pensionspoäng för rätt till tilläggspension. Vid beräkning av tilläggspensionens storlek ska dock hänsyn endast tas till försäkringsperioder fullgjorda enligt svensk lagstiftning.

Svensk sjuk- och aktivitetsersättning

Sammanläggningsreglerna kommer vidare att kunna användas för att uppfylla kravet för rätt till sjuk- och aktivitetsersättningen i det avseendet att försäkringsfallet måste ha inträffat när personen var omfattad av den svenska försäkringen. Vid fastställande av rätt till svensk sjuk- eller aktivitetsersättning ska personer som är försäkrade enligt den japanska lagstiftningen anses försäkrade enligt den svenska lagstiftningen. Härigenom kan personer som är försäkrade i Japan vid tidpunkten för försäkringsfallet i vissa fall, om de uppfyller de medicinska kraven, få svensk inkomstrelaterad sjuk- eller aktivitetsersättning. Den inkomstrelaterade ersättningen beräknas utifrån en antagandeinkomst. Denna grundas på genomsnittet av de tre högsta bruttoårsinkomster som intjänats under en given period (5–8 år beroende på personens ålder) före det år som närmast föregått det år då försäkringsfallet inträffat, s.k. ramtid. För beräkning av inkomstrelaterad aktivitetsersättning kan en ramtid på tre år tillämpas om det är mer fördelaktigt för personen. För rätt till ersättning fordras minst ett år med inkomst i Sverige under ramtiden. Kan endast en eller två bruttoårsinkomster beräknas under ramtiden ska två bruttoårsinkomster respektive en bruttoårsinkomst upptas till noll kronor. Vid beräkning av inkomstrelaterad sjukersättning eller inkomstrelaterad aktivitetsersättning beaktas, enligt avtalets bestämmelser, endast inkomster som tjänats in under tid som svensk lagstiftning var tillämplig. Inkomster som har tjänats in under tid då japansk lagstiftning var tillämplig ska alltså inte ingå i antagandeinkomsten.

Följande exempel kan ges. En person är berättigad till sjukersättning och ramtiden för personen är fem år. Personen har under de senaste fyra åren varit försäkrad i Japan. Året dessförinnan hade personen inkomst i Sverige. Sjukersättningen beräknas utifrån de tre åren med högst bruttoårsinkomst. Det betyder att antagandeinkomsten fastställs till en tredjedel av summan av den svenska inkomsten under ett år och två år med noll kronor. Om all inkomst intjänad i Sverige skulle hänföra sig till år som ligger före ramtiden, är antagandeinkomsten noll kronor och någon inkomstrelaterad sjukersättning betalas då inte ut.

Övriga svenska förmåner

Vad gäller resterande svenska förmåner som omfattas av avtalet så blir sammanläggningsreglerna inte tillämpliga. För rätt till de svenska

Prop. 2020/21:199 grundskyddsförmånerna garantipension, sjukersättning i form av garantiersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning krävs enligt den svenska lagstiftningen en bosättningstid i Sverige (försäkrings-tid) om minst tre år. Denna regel har i avtalet undantagits från sammanläggning. Det innebär exempelvis att en person som endast har varit bosatt i Sverige i två år inte kan sammanlägga eventuell japansk försäkringsperiod för att uppfylla kravet om minst tre års bosättning, och har därmed inte rätt till svensk garantipension vid bosättning i Sverige, eftersom denne inte har bott i Sverige i tre år. Sammanläggningsreglerna i avtalet innebär inte heller att försäkringstid i Japan påverkar storleken av en garantiförmån i Sverige. Vid beräkningen av garantiförmån kan t.ex. en person som har varit bosatt i Sverige i tolv år och försäkrad i Japan i 25 år vid bosättning i Sverige inte få mer än tolv fjrtiondelar av den 40-delsberäknade garantiförmånen. Inte heller de svenska efterlevandeförmånerna omfattas av sammanläggningsreglerna. Förmånen efterlevandestöd kan endast beviljas om barnet är bosatt i Sverige och om den avlidne någon gång varit försäkrad i Sverige, vilket innebär att sammanläggning inte blir aktuell. I fråga om övriga svenska efterlevandeförmåner tillämpas inte sammanläggningen på treårsvillkoret för garantipension enligt artikel 17 och sammanläggning är heller inte aktuell för omställningspension eller barnpension.

Japanska förmåner

När det gäller japanska förhållanden blir bestämmelserna om sammanläggning tillämpliga på den japanska lagstiftningen enligt vilken det krävs tio år (120 månader) med japanska försäkringsperioder för att ha rätt till en japansk ålderspension. En person som exempelvis har varit omfattad av något av de japanska pensionssystemen i sex år och i minst fyra år av det svenska pensionssystemet, kan med hjälp av avtalet använda dessa fyra svenska försäkringsår för att uppfylla det japanska tioårsvillkoret och därigenom kvalificera sig för rätten till japansk ålderspension. Personen får då en andelsberäknad japansk ålderspension för dessa sex år.

För japanska invalid- och efterlevandeförmåner så anses också försäkringsfallet (datumet för den första läkarundersökningen eller dödsfallet) vara uppfyllt enligt japansk lagstiftning om det infaller inom en försäkringsperiod där svensk lagstiftning är tillämplig.

Från sammanläggning undantas japanska utbetalningar av engångsbelopp, s.k. "lump-sum withdrawal payments" som utgör återbetalning av inbetalda avgifter och som kan betalas ut till utlänningar som flyttar från Japan.

I avtalet finns bestämmelser om hur japanska förmåner ska beräknas. I artikel 16 första punkten fastslås utgångspunkten att beräkning av en förmån som grundas på sammanläggning enligt avtalet ska beräknas enligt japansk lagstiftning. Andra till fjärde punkterna i artikel 16 reglerar när japanska förmåner som grundas på sammanläggning ska pro rata-beräknas.

I avtalet finns för svenskt vidkommande en ensidig bestämmelse i artikel 17.4 om sammanläggning av försäkringsperioder från ett tredjeland med vilket både Japan och Sverige har avtal om social trygghet. Bestämmelsen innebär att om de sammanlagda försäkringsperioderna från Japan och Sverige inte är tillräckliga för att få en svensk förmån, kan även försäkringsperioder som har tillgodoräknats i ett tredjeland inkluderas i sammanläggningen. En sammanläggning där försäkringsperioder från ett tredjeland ingår förutsätter dock att både Japan och Sverige har gällande avtal om social trygghet med motsvarande bestämmelser om sammanläggning med landet i fråga. Med gällande avtal avses inte enbart bilaterala socialförsäkringsavtal utan även motsvarande samordningsinstrument för social trygghet, vilket inkluderar EU:s samordningsregler om social trygghet, se Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och dess tillämpningsförordning. En person som exempelvis har arbetat ett år i Frankrike, ett år i Sverige och ett år i Japan, kan genom avtalets bestämmelser fullgöra det svenska kravet om tre års försäkringsperioder för att få rätt till inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension. Japan godtar däremot inte sammanläggning av försäkringsperioder från ett tredjeland enligt avtalet. Emellertid kan det noteras att den nationella japanska lagstiftningen ger japanska medborgare en rätt att räkna med utländska bosättningsperioder för att kvalificera sig för rätten till en japansk pensionsförmån, i praktiken en sammanläggning av försäkringsperioder från ett tredjeland.

Avdelning IV Administrativa och övriga bestämmelser

I den fjärde avdelningen i avtalet beskrivs de administrativa bestämmelserna för avtalets tillämpning.

Administrativt samarbete

Länderna ska ingå en tillämpningsöverenskommelse där åtgärder för att genomföra avtalet fastställs. I tillämpningsöverenskommelsen ska det bl.a. fastställas vilka japanska och svenska myndigheter och institutioner som är behöriga att tillämpa avtalet och vilka förbindelseorgan som ska utses.

En grundläggande tanke i avtalet är att de behöriga myndigheterna och institutionerna i Japan och Sverige ska bistå varandra administrativt i fråga om tillämpningen av avtalet. Detta bistånd ska vara fritt från kostnader.

Behöriga myndigheter ska vidare komma överens om åtgärder för att utbyta statistik om tillämpningen av avtalet.

Sekretess, dataskydd och överföring av personuppgifter

För att kunna handlägga ärenden enligt avtalet så förutsätter det överföring av uppgifter mellan Pensionsmyndigheten respektive Försäkringskassan och japanska myndigheter. Det kan avse personnummer, namn, uppgifter om sökta och beviljade förmåner, intjänad försäkringstid samt i vissa fall medicinska underlag. I medicinska underlag kan känsliga personuppgifter förekomma, såsom uppgifter om hälsa.

I avtalets artikel 22 regleras informationsutbyte mellan länderna och skydd av personuppgifter. Behöriga myndigheter eller institutioner i den ena staten ska till behöriga myndigheter och institutioner i den andra staten föra över uppgifter om enskilda (personuppgifter) som behövs för tillämpning av avtalet. Personuppgifter kan också föras över av den ena statens behöriga myndigheter eller institutioner till den andra statens behöriga myndigheter eller institutioner (mottagarlandets behöriga myndigheter och institutioner) om de behöver dessa uppgifter för tillämpningen av sin nationella lagstiftning. Personuppgifterna som överförs ska skyddas i enlighet med de nationella lagstiftningarna och andra relevanta lagar och bestämmelser. Vidare ska personuppgifterna skyddas genom att den sändande myndigheten eller institutionen ska säkerställa att uppgifterna som överförs är korrekta och begränsade i omfattningen så att de uppfyller syftet med överföringen. Felaktiga uppgifter som har överförts, eller där uppgifter överförts i strid med den sändande statens nationella lagstiftning, ska korrigeras eller raderas av den mottagande myndigheten eller institutionen. Både de sändande och mottagande myndigheterna och institutionerna är skyldiga att skydda personuppgifterna mot obehörig eller olaglig åtkomst, ändring eller utlämnande. Om den person som de överförda personuppgifterna berör begär det, ska den mottagande myndigheten eller institutionen upphöra att använda personuppgifter som hanteras på ett sätt som är oförenligt med den mottagande statens lagstiftning och även radera sådana uppgifter. Den berörda personen kan även begära att sändande myndighet eller institution ska korrigera felaktiga personuppgifter och meddela korrigeringen till mottagande myndighet eller institution.

I 114 kap. socialförsäkringsbalken (SFB) finns bestämmelser om personuppgiftsbehandling för Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan som kompletterar bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning. Den rättsliga grund enligt vilken Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan får behandla personuppgifter för att handlägga socialförsäkringsärenden är uppgift av allmänt intresse eller myndighetsutövning enligt artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning. Att vidta nödvändiga åtgärder inom ramen för Pensionsmyndighetens och Försäkringskassans myndighetsutövning utgör ändamål för behandling av personuppgifter, vilket regleras i 114 kap. 7–9 §§ SFB. Personuppgifter som behandlas för ändamålet handläggning av ärenden får, enligt 114 kap. 9 § 4 SFB, även behandlas för att tillhandahålla information utanför den egna myndigheten på grund av åtaganden i avtal om social trygghet som Sverige ingått med andra stater. Myndigheternas rätt att behandla känsliga personuppgifter enligt artikel 9 i EU:s dataskyddsförordning återfinns i 114 kap. 11 § SFB. Av bestämmelsen framgår bland annat att känsliga personuppgifter får behandlas i ett ärende eller är nödvändiga för handläggning av ett ärende. Känsliga personuppgifter får vidare behandlas för något av de ändamål som anges i 114 kap. 7 § första stycket 1 samt 8 och 9 §§ om det är nödvändigt för ändamålet.

Enligt artikel 49.1 d i EU:s dataskyddsförordning, som är direkt tillämplig, får en överföring till tredjeland göras när den är nödvändig av viktiga skäl som rör allmänintresset. Av skäl 112 i EU:s dataskyddsförordning framgår att internationella utbyten av uppgifter mellan socialförsäkringsmyndigheter är en uppgiftsöverföring som krävs och är nödvändig med hänsyn till viktiga allmänintressen. I 114 kap. 29 § SFB anges att personuppgifter får föras över till tredjeland på grund av åtaganden i avtal om social trygghet som Sverige ingått med andra stater. I samband med att personuppgiftslagen (1998:204) upphörde att gälla och ersattes med EU:s dataskyddsförordning uttalade regeringen bl.a. att bestämmelsen fyller en funktion för att klargöra erkännandet av allmänintresset av att personuppgifter får föras över till tredjeland på grund av åtaganden i avtal om social trygghet som Sverige har ingått med andra stater (prop. 2017/18:171 s. 197 f.). Till följd av avtalet kommer överföringar endast att förekomma i enstaka fall, dvs. när rätten till en förmån aktualiseras i det enskilda fallet.

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten får behandla personuppgifter i socialförsäkringsärenden för ändamålet att lämna ut uppgifter till Japan som tredjeland enligt 114 kap. 9 § 4 SFB. Personuppgifter som får lämnas ut med stöd av ändamålsbestämmelsen i 114 kap. 9 § 4 SFB får lämnas ut på papper. 114 kap. 24 § SFB möjliggör även utlämnande på medium för automatiserad behandling, dvs. elektroniskt. Det innebär att de personuppgifter som enligt 114 kap. 9 § 4 SFB får lämnas ut till Japan får lämnas ut både på papper och i elektronisk form. Vid behandling av personuppgifter behöver dessa hanteras på ett säkert sätt enligt artiklarna 5.1 f och 32 i EU:s dataskyddsförordning.

Om information ska utbytas enligt avtalet utan att detta följer av annan lagstiftning, kommer uppgifterna att omfattas av sekretess. Nationella bestämmelser om sekretess ska tillämpas vid informationsutbytet

Ansökningar m.m.

En ansökan om en förmån som kommit in till en behörig institution eller behörig myndighet i en avtalsstat ska också anses inkommen i den andra avtalsstaten – detta är ett uttryck för ansökningsprincipen. Detta ska även gälla överklaganden och meddelanden.

I avtalet finns vidare angivet de språk som ska användas vid tillämpning av avtalet, utbetalning av förmåner samt tvistelösning.

Avdelning V Övergångsbestämmelser och slutgiltiga bestämmelser

I den femte avdelningen finns avtalets övergångs- och slutbestämmelser. Dessa stämmer överens med internationell praxis på området.

Avtalet träder i kraft den första dagen i den tredje månaden efter det att de avtalslutande staterna har informerat varandra om att alla deras respektive konstitutionella krav för avtalets ikraftträdande har uppfyllts. Att de avtalslutande staterna har möjlighet att begära att avtalet ska ändras framgår inte uttryckligen i avtalet, men är naturligt vid denna typ av överenskommelser.

Genom övergångsbestämmelserna dras en gräns som innebär att avtalet inte ger rätt till förmåner för tid före ikraftträdandet. Däremot beaktas försäkringsperioder som fullgjorts före ikraftträdandet och även rättsliga händelser som t.ex. försäkringsfall som har inträffat före ikraftträdandet.

Det japanska pensionssystemet ger utlänningar som inte uppnår kvalifikationskravet på 10 års försäkring för japansk pension möjlighet att i stället få tillbaka delar av sina inbetalda avgifter i form av en engångsutbetalning (s.k. lump-sum withdrawal payment). Vid en sådan engångsutbetalning upphör de japanska intjänade pensionsrätterna att gälla. Frågan om att återställa pensionsrätter för de personer som valt att ta denna engångsutbetalning för tid före ikraftträdandet har utan framgång drivits av Sverige under förhandlingarna.

Vidare medger övergångsreglerna bl.a. att en pågående utsändning ska ”nollställas” vid ikraftträdandet av avtalet och ikraftträdandedatumet räknas därmed som dag 1 för utsändning.

5 Avtalets konsekvenser

Avtalet mellan Sverige och Japan innebär endast begränsade nya åtaganden för svenskt vidkommande. Sammantaget gör regeringen bedömningen att de konsekvenser av avtalet som redogörs för nedan får små ekonomiska effekter på statsbudgeten och ålderspensionssystemet.

5.1 Konsekvenser för individen

En svensk person som har arbetat i Japan i mindre än tio år kan i dag inte kvalificera sig för japansk pension utan är hänvisad till att ansöka om att få tillbaka delar av sina inbetalda avgifter i form av en engångsutbetalning (s.k. lump-sum withdrawal payment) när han eller hon flyttar från Japan. Genom avtalets regler om sammanläggning av försäkringsperioder kommer det bli lättare för svenskar som har arbetat i Japan att uppnå kvalifikationskravet på tio års försäkring för japansk ålderspension som kan betalas ut även om han eller hon bor i Sverige.

I fråga om svensk inkomstrelaterad ålderspension innebär sammanläggningsreglerna att den person som arbetat i Japan kommer att kunna tillgodoräkna sig japanska försäkringsperioder och därigenom lättare uppfylla dels kravet på tre år med pensionspoäng för rätt till tilläggs-pension, dels förvärvsvillkoret om fem år som kvalifikation för rätten till pensionsrätter beräknade på år med små barn, pliktjänstgöring och studier. Endast ett mindre antal personer bedöms komma att beröras av detta.

För att fastställa rätten till inkomstrelaterad sjuk- och aktivitetsersättning kommer försäkring enligt den japanska lagstiftningen att anses som försäkring enligt svensk lagstiftning. Det innebär att om en person som är försäkrad i Japan insjuknar eller drabbas av en skada så anses försäkringsfallet uppfyllt enligt svensk lagstiftning. Den försäkrade kommer då

att kunna få svensk sjuk- eller aktivitetsersättning om övriga förmånsvillkor är uppfyllda.

Svensk garantipension, sjukersättning i form av garantiersättning, aktivitetsersättning i form av garantiersättning och efterlevandestöd kan enligt svensk lagstiftning inte betalas ut vid bosättning i Japan. Avtalet innebär inga avsteg från dessa bestämmelser.

Avtalet gör det möjligt för en anställd eller egenföretagare att arbeta som utsänd i upp till fem år i det andra avtalsslutande landet. Under utsändningstiden kommer personen i fråga att fortsatt omfattas av utsändningslandets försäkring vad gäller de förmåner som omfattas av avtalet.

5.2 Konsekvenser för arbetsgivare

Under utsändningstiden kommer den utsändes arbetsgivare, eller den utsände själv om han eller hon är egenföretagare, att betala in socialavgifter för de förmåner som omfattas av avtalet i den avtalsslutande stat som personen är utsänd från och inte i den stat som han eller hon är utsänd till. Avtalet kommer att förhindra att socialavgifter avseende de förmåner som omfattas av avtalet betalas i två länder för samma tid (dubbla avgifter) vilket kan förekomma i dag.

5.3 Ekonomiska konsekvenser för offentlig sektor

Avtalets regler om sammanläggning av försäkringsperioder kommer att medföra att fler svenskar än i dag som har arbetat i Japan kommer att kvalificera sig för japansk ålderspension och få den utbetald till Sverige. En följd av detta blir sannolikt att dessa personer inte kommer att belasta det svenska pensionssystemet i samma omfattning som personer i motsvarande situation hittills gjort eftersom de inte kommer att ha samma behov av garantipension, bostadstillägg eller äldreomsorgstöd. I fråga om den svenska ålderspensionen så blir sammanläggningsreglerna endast tillämpliga på kvalifikationskraven på tre år med pensionspoäng för rätt inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension samt för att uppfylla förvärvsvillkoret om fem år som kvalifikation för rätten till barnår och studieår i inkomstpensionen. Enbart ett mindre antal personer bedöms beröras av detta, varför avtalet endast bedöms medföra ytterst marginellt ökade utgifter för den svenska ålderspensionen.

Det är rimligt att anta att avtalet kommer att medföra att fler japaner arbetar som utsända i Sverige och att fler svenskar arbetar som utsända i Japan jämfört med dagens situation. Eftersom japaner som sänds ut till Sverige kommer att stå kvar i den japanska försäkringen under utsändningstiden så betalar de inte några pensionsavgifter i Sverige, men de tjänar heller inte in till pensionsrätter till svensk ålderspension. Motsvarande gäller för svenskar som sänds ut för att arbeta i Japan. Övriga socialavgifter avseende förmåner som inte omfattas av avtalet betalas i landet där arbetet utförs, och med det följer även rätt till sådana förmåner ifall förmånsvillkoren är uppfyllda. Utsändningsreglerna bedöms därför

Prop. 2020/21:199 inte få någon större påverkan på utgifterna för den svenska ålderspensionen.

Att försäkring enligt japansk lagstiftning kommer att räknas som försäkring enligt svensk lagstiftning när det gäller att fastställa rätten till inkomstrelaterad sjuk- och aktivitetsersättning bedöms endast innebära högst marginellt ökade kostnader i förhållande till dagens situation. Det bedöms kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

5.4 Konsekvenser för myndigheter

Genomförandet av avtalet bedöms endast medföra marginellt ökade kostnader för de berörda myndigheterna Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. Pensionsmyndigheten ska anpassa sitt handläggningssystem i mindre omfattning för att ärenden med anledning av avtalet ska kunna hanteras. Försäkringskassans handläggningssystem är redan anpassat för att kunna hantera intyg om tillämplig lagstiftning med avseende på Japan och bedöms i den delen inte innebära några ökade kostnader. För Skatteverket bedöms avtalet medföra marginellt ökade kostnader för anpassning av arbetsgivardeklarationen och Skatteverkets information i förhållande till det nya avtalet.

När avtalet tillämpas bedöms det innebära viss ökad administration och marginellt ökade kostnader för de berörda myndigheternas administration.

Införandekostnaderna liksom kostnaderna för tillämpning av avtalet bedöms rymmas inom befintliga anslag för samtliga berörda myndigheter.

6 Sveriges tillträde till avtalet

Regeringens förslag: Riksdagen ska godkänna avtalet om social trygghet mellan Konungariket Sverige och Japan av den 11 april 2019 och att avtalet ska införlivas i svensk rätt enligt en särskild lag.

Vid tillämpning av avtalet ska avgiften för sjukersättning och aktivitetsersättning bestämmas till den procentsats av sjukförsäkringsavgiften enligt socialavgiftslagen som beräknas motsvara den andel av denna avgift som finansierar sjukersättning och aktivitetsersättning.

Lagen ska träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Skälen för regeringens förslag: Avtalet träder i kraft den första dagen i den tredje månaden efter den månad då de avtalslutande staterna ska ha avslutat en utväxling av diplomatiska noter där de skriftligen underrättar varandra om att deras respektive konstitutionella krav för att avtalet ska träda i kraft har uppfyllts. För Sveriges del krävs enligt 10 kap. 3 § regeringsformen riksdagens godkännande innan regeringen ingår en internationell överenskommelse, bl.a. i det fall det krävs att ny lag stiftas. I det aktuella fallet krävs ny lagstiftning för att avtalets bestämmelser ska kunna tillämpas i Sverige. Eftersom riksdagens godkännande är nödvändigt för att avtalet ska träda i kraft föreslår regeringen att riksdagen

godkänner avtalet och att avtalet ska införlivas i svensk rätt genom en särskild lag. Prop. 2020/21:199

Avtalet omfattar bl.a. sjukersättning och aktivitetsersättning som finansieras av en sjukförsäkringsavgift som fastställs i socialavgiftslagen (2000:980). Eftersom sjukförsäkringsavgiften även omfattar finansieringen för sjukpenningförsäkringen måste kostnaderna för sjukersättningen och aktivitetsersättningen särskilt skiljas ut. Då andelen av sjukförsäkringsavgiften kan komma att variera över tid bör någon fast procentsats inte anges i lagen utan endast de kriterier som ska gälla för att beräkna en sådan andel.

Lagen bör träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 maj 2021

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Bolund, Johansson, Baylan, Hultqvist, Andersson, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Ernkrans, Lindhagen, Lind, Nordmark, Micko, Stenevi

Föredragande: statsråd Shekarabi

Regeringen beslutar proposition Avtal om social trygghet mellan Sverige och Japan